శ్రీరంగనాథ పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణాంతర్గత శ్రీరంగమహాత్మ్యే

ప్రథమోధ్యాయః.

శ్రీనారదః ॥ దేవదేవ విరూపాక్ష శ్రుతసర్వమయాధునా । త్రైలోక్యాంతర్గతం వృత్తం త్వన్ముఖాంభోజనిస్సృతం ॥ ౧ ॥ తథా పుణ్యాని తీర్థాని పుణ్యాన్యాయతనాని చ । గంగాద్యాస్సరితస్సర్వా ఇతిహాసశ్చ శంకర ॥ ౨ ॥ కావేర్యాస్తు ప్రసంగేన తస్యాస్తీరే త్వయా పురా । ప్రస్తుతం రంగమిత్యుక్తం విష్ణోరాయతనం మహత్ । ౩ ॥ తస్యాహం శ్రోతుమిచ్ఛామి వి

నారదాయ శివోపదిష్ట శ్రీరంగమహిమా.

స్తరేణ మహేశ్వర ॥ శ్రీమహేశ్వరః ॥ మాహాత్మ్యమఘనాశాయ పుణ్యస్య చ వివృద్ధయే ॥ ౪ ॥ ఏతద్గుహ్యతమం లోకే స్వకాలేపి మయా తవ । న ప్రకాశితమేవాగ్య మయా సమ్యక్ప్రకాశ్యతే ॥ ౫ ॥ మాహాత్మ్యం విస్తరేణైవ మమ వర్షశతైరపి । న శక్యం శ్రోతుమపి వా తస్మాత్సంక్షేపతశ్శృణు ॥ ౬ ॥ వరుణపృథామామధ్యస్థం చంద్రపుష్కరిణీతటే । శ్రీరంగమతులం క్షేత్రం శ్రియా

జప్తంతే భాస్కరే ... తత్ర తత్వా ... యాతి ... నాప్య ... నచజ్ఞానస్య సంకోచం న
చైవ యమగోచరం॥ ౯॥ తస్మాద్రంగమహాత్మ్యం శ్రోతవ్యం వేదబుద్ధిమాన్ । రంగ రంగమితి
బ్రూయాత్ క్షుతప్రస్థానాదిషు॥ ౯॥ బ్రహ్మలోకమవాప్నోతి సర్వపాపక్షయాన్నరః। క్షుతే
౨ నిష్ఠీవనే చైవ జృంభికాయాం తథా స్మృతే॥ ౧౦॥ పతితానాం తు సంభాషే రంగమిత్యుచ్యతే బు
ధైః। యోజనానాం సహస్రేషు యత్ర క్వచన సంస్థితః॥ ౧౧॥ శ్రీరంగమితి యో బ్రూయాత్స
యాతి పరమాం గతిం। దేశాంతరగతో వాపి ద్వీపాంతరగతోపి వా। ౧౨॥ శ్రీరంగాభిముఖో భూ
త్వా ప్రణిపత్య నమేత్ ఇతి। చంద్రపుష్కరిణీస్నానం రంగమందిరదర్శనం॥ ౧౩॥ ఏకాదశ్యుప
వాసశ్చ తులసీదళభక్షణం। గీతాపారాయణం చైవ మోక్షస్య హి ద్విజన్మనాం॥ ౧౪॥ కింతస్య దుర్లభం
లోకే సతు నారాయణస్మృతః। గీయతే పితృభిర్గాథా స్వర్లోకే కశ్యపాదిభిః॥ ౧౫॥ అపి నస్స్వ
కులే జాయాత్ ద్యోగత్వా రంగమందిరమ్। కావేరీజలసంప్లుత్య భోజయిత్వా ద్విజోత్తమాన్॥
౧౬॥ దద్యాద్దక్షిణాం స్వాస్వాం జలవాటికమిశ్రితం। అస్మానుద్దిశ్య గోగ్రాసం సన్నిధావా
హారేరితి॥ ౧౭॥ గీయతే యమగీతాచరపస్వం నిసత్తమ। యో రంగమందిరం ద్రష్టుం వాంఛ
త్యపిచ కేశవమ్॥ ౧౮॥ నతే మార్గే పయంత్యాయాంతి హ్యాశు దిక్షుం పుహా ఇతి। దేవా అపిచ నై
నిత్యం స్వాప్న దక్షయభీరవః। ౧౯॥ అకాంసం తే రంగనామ్ని ముక్తిక్షేత్రే మనుష్యతా। కన్యాగ

గసౌమాసే కృష్ణపక్షే త్రయోదశీ। ౨౦॥ పిత్ర్యం కర్మ ప్రశంసంతి పితరో రంగధామని। చంద్ర
పుష్కరిణీతీర్థే మాఘస్నానమఘాపహం॥ ౨౧ ॥ కావేరీసలిలే స్నానం క్షేత్రవాసశ్చ దుర్లభః।
శ్రీరంగదర్శనం మాఘే సర్వపాపహరాయి మే॥ ౨౨॥ చాతుర్మాస్యనివాసేన యత్ఫలం రంగ
ధామని। సతత్కృత్రాపి దేవర్షే సాగ్ర్యతే బహువత్సరైః॥ ౨౩॥ ఏకరాత్రోషితో మర్త్యో
రంగనాథస్య మందిరే। మహాపాతకలక్షైర్ద్వా ముచ్యతే నాత్ర సంశయః॥ ౨౪॥ ప్రాయశ్చిత్త
సహస్రాణి మరణాంతాని యాని వై। తాని తత్రైవ విద్యంతే రంగనాథస్య మందిరే॥ ౨౫॥ శ్రీరంగం
యాతి యో మర్త్యః స్వస్మిన్న స్కందదాతియః। తావుభౌ పుణ్యకర్మాణౌ భిత్త్వారౌ సూర్యమండల
మ్॥ ౨౬॥ తిలపాత్రత్రయం యస్తు దద్యాత్కన్యాహమాదృతః। యత్ఫలం సమవాప్నోతి యః కుర్యా
ద్రంగదర్శనం॥ ౨౭॥ హేమదానం ప్రశస్తస్య దుష్కా దానంచ తతోఽధికం। గోదానం వస్త్ర
దానంచ సర్వేషామధికం స్మృణు॥ ౨౮॥ ఉపస్పృశ్య స్వయం దాంతం రంగక్షేత్రనివాసినం। శ్రో
త్రియం భగవద్భక్తం కుండికాపూర్ణవారిణా॥ ౨౯ ॥ తోషయిత్వా తదాప్నోతి సర్వదానఫలం
మునే। చంద్రపుష్కరిణీస్నానం సర్వపాపప్రణాశనం॥ ౩౦॥ నద్యాం స్నాత్వా నదీమన్యాం న ప్ర
శంసేత కర్హిచిత్। శ్రీరంగతీర్థమిత్యేతద్వాచ్యం సర్వత్ర నారద॥ ౩౧॥ చంద్రపుష్కరిణీం గం
గాం సరస్వతీం కీర్తయేత్। స తేషామమాప్నోతి మహత్పుణ్యమవాప్నుయాత్॥ ౩౨॥ నమ

స్వే(ద్రం)గరాజాఖ్యం చింతయేద్వ్యాకశాకరం । కావేరిసలిలే స్నాతః దద్యాత్తోయం ద్విజాత
యే॥ ౩౩॥ ఇతిప-సాంగీతానాం విధివాక్యం ప్రరాహరే॥ అది దేవకృపావిష్ట స్తదేతత్కథితం ...॥
౩౪ ॥ రంగం రంగమితి బ్రూయాత్ క్షుత్ప్రస్ఖలనాదిషు । విష్ణోస్సాయుజ్యమాప్నోతి న దేహి
జాయతే పునః ॥ ౩౫ ॥ చంద్రపుష్కరిణీతీరే రంగక్షేత్రవిమానయోః । రంగేదేవేవశం శా
స్త్రదేవ్యేపోవా మత్రవారద॥ ౩౬॥ తద్ధర్మవిరతో రాజా చండాలైస్సహవాచయేత్ । యః పంచా
క్షరనిష్ఠోపి ద్వేష్టి రంగ సనాతనమ్ ॥ ౩౭ ॥ నమే భక్తస్స పాపాత్మా మద్భక్తిప్రతిలోమకృత్ ।
యథా సరిద్వరా గంగా వైష్ణవానామహం యథా ॥ ౩౮ ॥ దేవతానాం యథా విష్ణుర్వేదానాం
ప్రణవో యథా । క్షేత్రాణాం చ తథా విద్ధి రంగక్షేత్రం మహామునే॥ ౩౯॥ పాపినాం కృపయా బ్ర
హ్మ న్వక్ష్యామి పరమం వచః । రంగరంగేత్యుత రంగం వా జపతస్స్మరతోఽథవా॥ ౪౦॥ ప్రాతరుత్థా
య నియతం మధ్యాహ్నేఽపరాహ్ణకే దివా । నిశాయాం చ సదా వాచ్యం రంగరంగమితి ద్విజైః॥
౪౧॥ యః పఠేద్రంగమాహాత్మ్యం ప్రాతరుత్థాయ సంయతః । అయోధితస్స్వరన్విష్ణుం స యాతి పర
మాం గతిం॥ ౪౨॥ లిఖిత్వా రంగమాహాత్మ్యం వైష్ణవేభ్యో దదాతి యః । వైష్ణవానాం విశిష్టా
నాం రంగక్షేత్రనివాసినాం ॥ ౪౩ ॥ జాయతే శ్రీమతాం వంశే రంగేణ సహమోదతే । యః పరే
చ్ఛృణుయాద్వాపి ధర్మాంసం వాదమానవో॥ ౪౪ ॥ యయ కామయతే కామం తంతమా

పోన్నోత్యసంశయః। విద్యాం కీర్తిం శ్రియః కాంతిం పుణ్యమాయుః ప్రజా పశూన్॥ ౭౫॥ విష్ణుభ
క్తిం చ లభతే తత్ప్రసాదాన్నసంశయః। ఇదం తు యో పౌర్ణమాస్యాం ద్వాదశ్యాం శ్రవణే తథా
ఏకాదశ్యాం తథాష్టమ్యాం పఠేచ్ఛృణ్వన్స సద్గతిః॥ ౭౬॥ ఇతి శ్రీబ్రహ్మాండపురాణే మ
౫ హేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమహాత్మ్యే శ్రీరంగక్షేత్రవైభవం నామ ప్రథమోధ్యాయః
శ్రీనారద ఉవాచ॥ ప్రసీద భగవన్భక్తప్రధానపరమేశ్వర। శ్రుతం శ్రీరంగమాహాత్మ్యం
రహస్యం భవతో మయా॥ ౧॥ త్వన్ముఖాంభోజనిర్యాతం దివ్యం విష్ణుకథామృతం। పిబతశ్శ్రో
త్రశుక్తౌ తృప్తిర్నాద్యాపి మే భవత్॥ ౨॥ పునరేవాహమిచ్ఛామి శ్రోతుం శ్రీరంగవైభవం। ఉ
త్పత్తిం గతిం చైవ తయోరర్చావిమానయోః॥ ౩॥ క్షేత్రస్య చైవ మాహాత్మ్యం తీర్థస్య చ విశే
షతః। వక్తుమర్హసి సర్వజ్ఞ విస్తరేణ మమాధునా॥ ౪॥ శ్రీమహేశ్వర ఉవాచ॥ కృత్స్నం శ్రీరం
గమాహాత్మ్యం విస్తరేణ మహామునే। కో బ్రూయాచ్ఛృణుయాద్వాపి న శక్యమపి నిశ్చితమ్॥ ౫॥
తథాపి [illegible]స్య తవాహం మధునా మునే। వర్ణయామ్యామియత్కించిత్తచ్ఛృణుష్వ సమాహి
తః॥ ౬॥ ఆసీదంతమోభూతమప్రజ్ఞాతమలక్షణమ్। అప్రతర్క్యమవిజ్ఞేయం ప్రసుప్తమివ స
ర్వతః॥ ౭॥ ఏవంభూతే తత్ర దేవో నారాయణః ప్రభుః। స జగత్సృష్టిసంహారైర్విహారైకమక
రోన్నసః॥ [illegible]॥ స్వాంశాంశేన లయాంతస్థో వ్యస్తో మాయామయాజ్జగన్మయః। స్వకలానంతశేయనే

శయ పృష్ట్వ ప్రళయో౽ధిపా।౯॥ తస్య కామస్య బీజం మే సోహిరణ్మయమాదితః। తదావిష్టస్య దేవస్య

—[* సృష్టి క్రమః *]—

తుహో శ్యత్సచ [illegible] చరం॥ ౧౦॥ తస్య గర్భేర భూత్ [illegible] నానారత్నమనోహరం। తస్మిన్ హిర
ణ్మయే [illegible] సర్వగంధమహోత్పలం॥౧౧॥తస్మింశ్చ తు కమలే బ్రహ్మా సంకల్పాత్ప్రరమాత్మనః।
సముత్పన్నః సర్వలోకానాం [illegible] సీల్లోకపితామహః॥౧౨॥ సజాతమాత్రస్తత్రైవ [illegible]
తః। ఏకాకీ స భయావిష్టో నకించిత్ప్రత్యపశ్యత।౧౩॥ శరుచిం బ్రహ్మనామానం సతుహంసం
హిరణ్మయః। ఆదిత్యదేవతాయాస్తు ప్రేకరం పరమాద్భుతం॥ ౧౪॥ వరేణ్యం భర్గసంజ్ఞంచ ధీతి
త్వ ప్రచోదకం। అపశ్యదతితేజిష్ఠ మావిష్కృతంయదృచ్ఛయా॥ ౧౫॥ కస్త్వమిత్యాహ
త బ్రహ్మ కస్త్వమిత్యాహత చసః। దేవానాం నామధా విష్ణుః పితా పుత్రస్య నామధా॥ ౧౬॥
తస్మాత్పితృకృతం నామ [illegible] ఇతి బ్రహ్మా౽సోమునే। అహం హరిరితి ప్రాహ హంసశ్శుచిషదవ్యయః॥
౧౭॥ ఉపస్థాయ హరిం ప్రాహ బ్రహ్మా లోకపితామహః। కింకర్తవ్యం మమ బ్రూహి ప్రమాణం
కారణం తథా॥ ౧౮॥ ఉపాయంచ తథా యోగం హరే తుభ్యం నమో౽స్తుతే। సహంసరూ
పీ భగవానోమిత్యుక్త్వా తిరోదధే। ౧౯॥ ఆదౌ భగవతా ప్రోక్తో హరిరోమితి యత్నతః। ఆదితస్స

ర్వకార్యాణాం ప్రయుక్తే తైధతావృభౌ॥ ౨౦॥ హరిరోమితినిర్దిశ్య యత్కర్మక్రియతే బుధైః
అధీయతే వా దేవర్షే తదద్వీర్యోత్తరం భవేత్ ॥ ౨౧॥ తస్మాత్సుపాత్రరుద్ధాయపాత్రిజ్ఞైః ఖోనియ
శ్శుచిః। హరిర్హరిర్హరిరితి వ్యాహరేద్దోపశాంతయే ॥ ౨౨॥ స్నానాదిషు చ కార్యేషు తత్ప్రశ్న
నాదిషు। హరిరిత్యుచ్చరేదుచ్చైశ్చక్రధరత్యస్యాశుభం హరిః॥ ౨౩॥ ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మావ
హారణస్స్మరణహరిమ్। పద్మాసనస్థో భగవాన్ పరమం తప ఆస్థితః॥ ౨౪॥ కాలేన మహతా ఓం
తో వ్యాజహారసభూరితి। వ్యాహృతిః ప్రథమా సాభూత్ప్రథమం వ్యాజహార యత్ ॥ ౨౫॥
యానసర్జ వై భూమిమగ్నిం చ త్రం యజూంషి చ । ద్వితీయం తప ఆతిష్ఠద్భువ ఇత్యబ్రవీత్తతః
౨౬॥ వ్యాహృతిస్సా ద్వితీయాభూద్ద్వితీయం వ్యాజహార యత్ । తయా న సర్జాంతరిక్షం సామా
ని చ వీచి చ॥ ౨౭॥ తన్ముఖాత్స్త్రివృత్స్తోమం గాయత్రీమగ్నిమేవ చ। బ్రహ్మణం చ మనుష్యా
ణాం పశూనామజమేవ చ॥ ౨౮॥ బాహుభ్యాం వై పంచదశస్తోమం త్రిష్టుభమేవ చ। ఇంద్రం దే
న్య జన్యం మనుష్యాణాం హవింపశుః॥ ౨౯॥ తృతీయం తప ఆతిష్ఠత్స్వరిత్యబ్రవీత్తతః । వ్యా
హృతిస్సా తృతీయాభూత్తృతీయం వ్యాజహార యత్॥ ౩౦॥ తయా న సర్జ స దివమృచస్స్తోమం
థాధ్వరం। మధ్యాత్సప్తదశస్తోమం జగతీఛంద ఏవ చ॥ ౩౧॥ మనుష్యాణాం తథా వైశ్యాన్
నాం గాం పయస్వినీమ్। విశ్వేదేవాంస్తథా దేవాన్ భూయిష్ఠాంచ పితామహః॥ ౩౨॥ తురీయ

ఽతిష్ఠన్మహాత్మా బ్రవీత్తతః । వ్యాహృతిస్త్వ చతుర్థాభూచ్చతుర్థం వ్యాజహార యత్ ॥ ౩౩ ॥
యాచేత్థం క్రమేణైవ వ్యాహృత్యాంగిరసోఽసృజత్ । పద్యాన్ స్తోమం చైకవింశం ఛందోఽప్యనుష్టుభ
వచ ॥ ౩౪ ॥ శూద్రజాతిం మనుష్యాణాం పశూనామశ్వమేవచ । తస్మిన్ కాలే భగవతః కర్ణ
మ్భవావుభౌ ॥ ౩౫ ॥ రజస్తమః ప్రకృతికౌ మధుకైటభసంజ్ఞకౌ । అసురౌ బ్రహ్మణోఽభ్యేత్య స
శం లోకకణ్టకౌ ॥ ౩౬ ॥ వేదాన్ గృహీత్వా సలిలం ప్రవిష్టౌ ప్రళయోదధేః । అశక్తో గతిమన్వేష్టు
తయోః ఖిన్నః ప్రజాపతిః ॥ ౩౭ ॥ నాళమూలమ్యగాత్ స్తాభ్యామవాతరదవాజ్ముఖః । దివ్యే
సహస్రైస్తు రూపైర్జనానాంబహూనిచ ॥ ౩౮ ॥ వ్యతీత్య విహ్వలో బ్రహ్మకణ్ఠకైరపి ఖిన్నధీః । [illegible]
సంచలవాద్భూత స్త్వృంగభయవిహ్వలః ॥ ౩౯ ॥ ఉత్తితాం రక్తచ్ఛే గావుపశ్చి న్తాపరోభవత్
ప్రావిశ్చ పునస్తోయంతాం తైత్రాహ్యపనబాలవత్ । మాభైషీరితతంవారిహాయత్స్యః కశ్చిజ్జ
చరః ॥ ౪౦ ॥ ఆహరిష్యామి వేదాంస్తే తాతోఽహం తే ప్రజాపతే । ఉక్త్వేత్యతిష్ఠభద్రం తేఽస్త్వా
మతిసోగమత్ ॥ ౪౧ ॥ తౌ హత్వా దానవశ్రేష్ఠౌ హరిర్యజ్ఞశిరామునే । ఆదాయ వేదానాగచ
వంశే కిం పరం మేష్ఠినః ॥ ౪౨ ॥ ఆగుహ్య వైదికం యానసమంజనాచలసన్నిభః । పీతాంబరధరో దేవ
ప్రభుర్భగురురచ్యుతః ॥ ౪౩ ॥ [illegible] యుః కాంత స్తస్మై వేదానుపాదిశత్ । ఉవాచచైన
[illegible]

ంనాశమాప్నుయాత్ ... హీవిద్యాయం శ్యతిధ్రువ ॥
ంలేనామదాజ్ఞారిచ ... గిత్యసితాః పూర్వంమ యుసంతిష
ష్ఠత్యంతిసధార్మ్యాతెచమ ... ౪౭ ॥ మహేశ్వరః ॥ బహుజిన్మకే
బ్రాహ్మణో త్రిభిః ప్రాణాన్ ... హ్యరోన వేదానధీయతే ॥ ౪౮ ॥
తకీసచసంస్కృతః । అధీతమపి యో వేదం నానుపాలయతే ద్విజః ॥ ౪౯
యావిమోనిమధిగచ్ఛతి । బ్రాహ్మణో వేదవిజ్ఞ్యాయోన క్రోమయి
స్సవశు జ్ఞశ్రేయస్స సాంగో వ్యవవశ్యతి । అవైష్ణవో వేదవిద్యో వేదహీనశ్చవై
సమః యో వ్యయస్యభక్తిస్సదామయి । కిం పున శ్వపచ సశ్చవిష్ణుభక్తివి
వర్జితపాతిత్య పుష్క లేభ్యోపకృష్యతే । వేదేషు యజ్ఞేషు తపస్సు చైవ
ప్రియోయః ॥ ౫౩ ॥ చండాలజన్మా సహికర్మణైవ బుధ్యావిచార్యైభుజి
వాస్మత్ తత్త్వసాంగో పాంగశిరాంసిచ ॥ ౫౪ ॥ అర్ధశాస్త్రం కామశా
స్త్రకం । సృజన్వ వేదశబ్దేభ్యో వేదాదీన్ స్మృష్ట్వా సాదతః ॥ ౫౫ ॥ వర్ణాశ్రమః
స్వధర్మధార్మ లోకాంశ్చ స్వర్గసరక భోగానుగ్యా నచాసపి ॥ ౫౬ ॥

పాంత్వం కల్ప యిష్యసి । ఇత్యేవముక్త్వా విహగాధిరూఢో వేదాన్విధాత్రే విధివత్ప్రదాయ॥ ౨౭॥ సంస్తూయమానస్స్తుతిభిర్నసేనతత్రాంతరాసీత్సహసామునీంద్ర॥౨౮॥ ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వర నారదసంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యే బ్రహ్మసృష్ట్యాదికథనం నామ ౧౦ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

*

శ్రీమహేశ్వరః॥ తయాససర్జభూతాని లోకాంశ్చైవ చతుర్దశ । సత్యలోకేన మాత్రిష్ఠ త్స్వయం భూర్భువనేశ్వరః॥ ౧ ॥ సస్పృష్ట్వా వేదశబ్దేషు వేదాదీ నాగతాగతం । కర్మణాం చైవభోగేనక్షయం చ మహతామపి॥ ౨॥ ఐశ్వర్యేణా తథాన్యైస్సై ర్గుణండాంతర్వర్తినామజః లక్ష్యస్వపదస్యాపిక్షయం కాలేన భూయసా ॥ ౩ ॥ క్షీరోదమగ్ధామవిష్ణోరద్భుతకర్మణః।

—(*] తపసాతుష్టాద్విష్ణోర్బ్రహ్మణోవరలాభః. [*)—

తపః వరమ మాస్థాయ తోష యామాసమాధవమ్ ॥ ౪ ॥ తతః ప్రసన్నో భగవాన్స్వభావిణః కూర్మవిగ్రహమ్ ॥ శ్రీకూర్మః ॥ ప్రసన్నోహమితి ప్రాహ బ్రహ్మాణంసజ లేస్థితః ॥ ౫ తమద్బ్రు

చతిమం దృష్ట్వా వ్యాజహార చతుర్ముఖః॥ బ్రహ్మోవాచ ॥ ప్రసన్నో యది మే దేవ స్వరూ
పం దర్శయస్వ మే ॥ ౬ ॥ అదృష్టపూర్వం హి మయా పరం యానకదాచన । మత్స్యకూర్మ
విహంగానాం దృష్టమాసేన్న గోశ్వయోః॥ ౭ ॥ ద్రష్టుమిచ్ఛామి తే రూపం పరం గుహ్యం సనాతన
మ్॥ శ్రీభగవాన్ ॥ రూపమప్రాకృతం దివ్యం పరమం వేద వేదితం॥ ౮ ॥ నశక్యం త్వాం కృశైర్ద్రష్టుమ
వతారం వినా ప్రభో । సంకల్పేనైవ సంహర్తుం శక్తోహమపి వైరిణః ॥ ౯ ॥ ఉపాసనార్థం భక్తా
నాం సృజామ్యాత్మనాత్మనా । శక్తోహం పితతాం లేసంహర్తుం సర్వవైరిణః ॥ ౧౦ ॥ మద్భక్తా
నాం వినోదార్థం కరోమి వివిధాః క్రియాః । ఈక్షణాభ్యాం సంస్పర్శైర్మత్స్యకూర్మవిహంగ
మాః॥ ౧౧ ॥ పుష్ణ తిస్వాన్యపత్యాని తథాహమపి పద్మజ । ఇదర్శయితుం బ్రహ్మన్ తేషాం రూ
పం ప్రదర్శితం॥ ౧౨ ॥ యోగక్షేమం వహిష్యామి సత్యాత్సంతత దర్శితమ్। పౌరుషస్య ప్రసిద్ధ్యర్థం
దర్శితా పురుషాకృతిః ॥ ౧౩ ॥ యది మే పరమం రూపం ద్రష్టుమిచ్ఛసి పద్మజ । భూయస్తప

నారాయణాష్టాక్షరమంత్రమహిమా

స్సమాస్థాయ జపన్మంత్రమిదం మమ ॥ ౧౪ । నమో నారాయణాయేతి నిత్యం ప్రణవపూర్వ
కమ్ । జపన్నష్టాక్షరం మంత్రం శద్యస్సిద్ధిమవాప్స్యసి ॥ ౧౫ ॥ నాన్యేన సదృశో మంత్రో వే
దమంత్రేషు విద్యతే । సారో యస్సర్వవిద్యానాం మూలమంత్రేషు కీర్తితః॥ ౧౬ ॥ జగతః కార

గత్వంచసృష్టిస్థితిలయేషుచ । హేతుస్త్వం మోక్షగన్వాంచమంత్రేష్వస్మదర్పితమ్॥ ౭॥ ఉపా
యస్త్వముపేయస్త్వం సాధ్యస్త్వం సిద్ధిదాయక । మనువ క్తిహమింతోయంతిస్మాత్త్వ ప్రియతరోమ
మ ౮॥ సృజ్యస్త్వంచేశిత్వం చ సర్వత్రపరతంత్రకః। సంసారమపవర్గంచదధ త్తిజీవస్యమం
౯ త్రరాట్॥ ౯॥ క్రియతోనేనమ త్రేణ ఆత్మనః పరమాత్మనః। నివేదనం మయిబ్రహ్మభావ మద్భుక్తే
షుచశాశ్వతమ్॥ ౧౦॥ భౌమాన్మనోరథాన్సర్వాన్ ముక్తిమప్యతిదుర్లభామ్। సాధయిష్యంత్యసే
నైవమూలమంత్రేణమే మకాః॥ ౧౧॥ అనష్టాక్షరతత్త్వజ్ఞైః రతపస్విభిరప్యతైః। దుర్దర్శో హం
జగద్ధాతర్మద్భక్తనిముక్తైరపి। ౧౨॥ ఇత్యుక్త్వాంతర్దధేబ్రహ్మన్ స్వస్తాకం పశ్యతః పితుః॥ దుర్విభా
వ్యగతిర్దేవైః కూర్మరూపీజనార్దనః॥ ౧౩॥ అంత హితేభగవతిబ్రహ్మ లోకపితామహః॥ అ
ష్టాక్షరేణమంత్రేణపునస్తేపేమహత్తపః॥ ౧౪॥ తస్యవర్షసహస్రాంతే తత్యమానస్య వేధసః।

క్షీరసాగరాత్ శ్రీరంగావిర్భావః.

మానస్య వేధసః। ఆవిర్భూతం మహద్ధామ శ్రీరంగం క్షీరసాగరాత్ ॥ ౧౫ ॥ తత్క్షణాత్సమదృ
శ్యంత వైకుంఠపురవాసినః। సునందనందప్రముఖాస్సనందసనకాదయః॥ ౧౬॥ యుష్మదస్మత్ప్ర
భృతయో యేచాన్యే నిత్యవాదినః। దేవగంధర్వయక్షాశ్చ ఋషయస్సిద్ధచారణాః ॥ ౧౭ ॥ ఉ
పాంగధామతద్దివ్యం వేదమూర్తిర్విహంగరాట్। శ్వేతాచ్ఛత్రమదధావస్యమూర్తి కంభుజగా

క్షిపః॥ ౨౮॥ విష్వక్సేనో వేత్రపాణిః పృష్ఠతస్తమసేవత। అభీతశ్చం క్రమూర్త్యాచ వీజే తే చామర
స్త్వయం॥ ౨౯॥ తుమ్బురుర్భవతా సార్ధం గంధర్వా మరకిన్నరాః। అజంతస్తు ర్జగు వేణు ర్వనం
దుశ్చైవ గుహ్యకాః॥ ౩౦॥ అహమింద్రశ్చ దేవాశ్చ సాధ్యాస్సిద్ధాస్సనాయకాః। జితంత ఇతి శబ్దే
౧౩ న పూరయామాసురమ్బరమ్॥ ౩౧॥ దేవదుందుభయో నేదు ర్ననృతుశ్చాప్సరోగణాః। ము
ముచే పుష్పవృష్టిశ్చ పుష్కలావర్తకాదిభిః॥ ౩౨॥ ఆగతో రంగధామేతి శుశ్రువే కాహళీధ్వ
నిః। దివ్యం విమానం తం దృష్ట్వా స్వయం వ్యక్తం మహాదిర్ణవత్॥ ౩౩॥ తేజోమయం జగద్వ్యాపి
శ్రీరంగం ప్రణవాకృతి। ఉత్థాయ సమ్భ్రమావిష్టో హృష్టః ప్రజాపతిః॥ ౩౪॥ పపాత శిరసా భూ
మౌ ఛిన్నమూల ఇవ ద్రుమః। ఉత్థాయోత్థాయ వదనై ర్నమో నమ ఇతి బ్రువన్॥ ౩౫॥ న్య
పాతయత్పునర్దేహం హేమదండ మివావనౌ। చతుర్భిర్వదనై ర్వేధా శ్చతుర్వేదైరఖిలం
స్తువన్॥ ౩౬॥ బద్ధాంజలిపుటో భూత్వా దృష్ట్వా నాచ్యుతతాలయం। ఇంద్రియాణ్యస్య సర్వా
ణి చరితార్థాని తత్క్షణాత్॥ ౩౭॥ అభవన్ స్వస్వచేష్టాభి రచ్యుతః ప్రియదర్శనాత్। తతస్స
నందో భగవాన్ దాసవర్యశ్చతుర్ముఖం॥ ౩౮॥ ఉవాచ దర్శయన్ రంగం వేత్రపాణిః కృతాంజ
లిః। ధాతరాలోకయైతత్త్వం విష్ణోరాయతనం మహత్॥ ౩౯॥ శ్రీరంగమితి విఖ్యాతం భవతస్త
పసః ఫలమ్। తత్ర్యక్షరం బ్రహ్మ పరమం సాక్షాద్బ్రహ్మైవ సముపస్థితమ్॥ ౪౦॥ తస్య చ ప్రతిపాద్యోయం

... తస్య ... ప్రదక్షిణం కృత్వా చతుర్దిక్షు ప్రణమ్య చ॥ ౧౧॥ ప్రవిశ్యాంతరా
పార్శ్వే ప్రణమ్య సర్వదేహినామ్। యముపాస్య విధాతారః ప్రాప్నోతి పరమాం గతి॥ ౧౨॥
ప్రాప్నువన్ శర్వశక్రాద్యా దేవాశ్చాన్యే విపశ్చితః॥ ౧౫॥ ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహే
గౌరీశ్వరసంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యే శ్రీరంగవిమానావిర్భావో నామ తృతీయోఽధ్యాయః॥

విమానం ప్రవిష్టవతో విధేస్తత్ర దేవబృందపరివృతస్య సుదర్శనం

ఇతి సమాకర్ణ్య సనందభాషితం వినీతవేషో విధికేత్య గామతత్। దదర్శ విశ్వం ససురాసు
రం ముని చరాచరం ధామని తత్ర వేష్టనే॥ ౧॥ ఉపర్యధస్తాచ్చ దివం మహీం చ శ్రియం చ మన్యే భు
జగేంద్రమంతః। ద్వారాంకితే వై విజయం జయం చ పార్శ్వే స్వయే విఘ్నపతిం చ దుర్గాం॥ ౨॥ స
రస్వతీం సర్వజగత్ప్రసూతిం మోంకారరూపం శిఖరే దదర్శ। త్రయీం చ విద్యాం మకుటేషు తస్య
నానాసాముద్రేతస్య రహస్యజాతం॥ ౩॥ పాదేషు యజ్ఞాన్ ఫలకేషు చేష్టిం చిత్రించ చిత్రేషు హవీంషి
కుక్షౌ। తదంతరం వై మకుటో వపూంశ్చ మయాగిరీశానితరాంద శాపి॥ ౪॥ ద్విషట్కమాదిత్యగ
ణాన్ గ్రహాంశ్చ నక్షత్రతారాంశ్చ మునీశ్చ సప్త। ఇంద్రం యమం వరుణం యక్షరాజం హుతాశ
నం గిబుబుతిం వాయువిరూపశం॥ ౫॥ సోమం చ రుద్రస్య మశేషమేవ దదర్శ సత్రైవ యథావకా
శం। విమానమధ్యే త్వచతుఃప్రదక్షిణం చతుర్దిశే తస్య కృతప్రమాణః॥ ౬॥ తదంతరావిశ్య

విధీర్ఘదర్శతంవిభిన్ననీలాచలసన్నికాశం । ప్రసన్నవక్త్రం నళినాయతేక్షణం కృపామయంకాం
తినికేతరూపిణం ॥ ౭ ॥ కిరీటకేయూరకనకకుండలంప్రలంబముక్తామణిహారభూషితం। విశాలవ
క్షస్థలశోభికౌస్తుభంశ్రియాదేవ్యాధ్యుషితోరువక్షసం ॥ ౮ ॥ ప్రతప్తచామీకరచారువాససం
ననుమేఖలంనూపురశోభితాంఘ్రికం । సువర్ణసంజాతమృణాళకోమలందధానమచ్ఛచ్ఛవియజ్ఞ
సూత్రకం ॥ ౯ ॥ భుజోపధానప్రసృతాగ్రహస్తకం నికుంచితోత్తానితపాదయుగ్మం। సుదీర్ఘ
బాహుంసముదగ్రవేషం భుజంగతల్పంపురుషంపురాణం ॥ ౧౦ ॥ స్వతేజసాపూరితవిశ్వకోశం

విధికృత విష్ణుస్తుతిః

నిజాజ్ఞయాస్థాపితవిశ్వవేషం । ప్రణమ్యతుష్టావవిధిర్ముకుందం తైర్యర్థగర్భైః స్వవచైస్త్ర
యీశం ॥ ౧౧ ॥ నమోనమస్తేస్తు సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్ర
నామ్నే శాశ్వతతే వేదనాప్రకోట్యండయుగాధివాసినే ॥ ౧౨ ॥ నమస్సకృత్వేస్తు నమోద్విరస్తు
తేనమస్త్రిరస్త్వశనమశ్చతుర్థ ౯ । నమస్తథాపంచకృత్వోదశచస స్తథా సహస్రానిత్యమా
దృ ॥ ౧౩ ॥ నమోస్తునిత్యంశతకృత్వఈశ సహస్రకృత్వోబహుశశ్చభూమన్ । నమోస్తుతాతో
పిహినః ప్రసీద నమస్త్రలోకాధిపలోకనాథ ॥ ౧౪ ॥ ప్రసీదదేవేశజగన్నివాసప్రసీదలక్ష్మీనిలయా
దదేవ । ప్రసీదనారాయణరంగనాథ ప్రసీదవిశ్వాదికవిశ్వమూర్తే ॥ ౧౫ ॥ జితంతేముకుంద

ప్రపన్నార్తిహారిన్ జితం తే జగన్నాథ గోవింద దేవ । జితం తే శ్రియఃకాంతరంగేశ విష్ణో జితం తే
మహేశాను దేవాదిదేవ॥ ౧౬॥ బ్రహ్మావనం రాజకమేవ బాహూ హ్యూరూతధావిట్చ రణౌచ
శూద్రః। వర్ణాశ్రమాచారవిధిస్త్వమేవ త్వమేవ యజ్ఞః పరమం పదం చ॥ ౧౭॥ అగ్నిస్తవాస్యం వద
నం మహేంద్ర శ్చంద్రశ్చ మనః సూర్యశ్చ తథాక్షిణీ ద్వే। ప్రాణశ్చ వాయుశ్చరణౌ ధరిత్రీ నాభశ్చ ఖం
ద్యౌశ్శిరసి ప్రవిష్టః॥ ౧౮॥ శ్రోత్రం దిశస్తే వరుణశ్చ మేఢ్రం హ్రీశ్రీశ్చ పత్న్యౌ హృదయం చ కా
మః। అహశ్చ రాత్రిశ్చ ఉభే చ పార్శ్వే వ్యూహ్యాంగాని వేదాస్త్రయమంతరాత్మా॥ ౧౯ ॥ వేదాస్త
థాంగాని చ సాంఖ్య యోగ ధర్మాణి శాస్త్రాణి చ పాంచరాత్రం। అజ్ఞాత వేదాగమ జాత మస్మా
ద్వేదాంత వేద్యః పురుషస్త్వమేవ॥ ౨౦ ॥ తవ ప్రసాదోహమహీంద్రకల్పః కోపి ధశ్చరాద్రస
వవిశ్వయోనే। నాన్యస్త్వత్తోస్తి చరాచరాత్మ నారాయణస్త్వం పరతస్త్వదస్తి॥ ౨౧॥ నా
యుస్సూర్యశ్చంద్రమాః పావకశ్చ భీత్వా త్వత్తో యాంతి నిత్యం ప్రజాసు। మృత్యుశ్చరేత్యశ్చేత్రికా
లే చ విష్ణో భూమిష్ఠాంతే నమ ఉక్తివిధేయః॥ ౨౨॥ ఉతామృతత్వస్య పతిస్త్వమేవ త్వమేవ మృ
త్యుస్సదసచ్చ దేవ। త్వద్వైవలీలా వితత ప్రపంచ పరీక్ష్య భూయో భగవన్ పరీక్ష॥ ౨౩॥ పరితో
స్మి జగన్నాథమజమక్షయమవ్యయం। అవ్యగ్రమపకీనాహ మనంతం సంతమచ్యుతం॥ ౨౪॥ చేత
నానాం చ నిత్యానాం బహూనాం కర్మనిత్యసాం। ఏకోవశీ చేతనశ్చ నిత్యస్త్వం సర్వకామదః॥

౨౫॥ నమశ్శ్రీరంగనాథాయ నమశ్శ్రీరంగశాయినే । నమశ్శ్రీరంగదేవాయ శ్రీనివాసాయ తే
నమః॥ ౨౬॥ ఓం నమో భగవంస్తుభ్యం వాసుదేవాయ తే నమః। సంకర్షణాయ ప్రద్యుమ్నాయాని
రుద్ధాయ తే నమః॥ ౨౭॥ పురుషాయ నమస్తుభ్యమచ్యుతాయ పరాయ చ। వాసుదేవాయ తా
రాయ నమశ్శ్రీరంగశాయినే॥ ౨౮॥ కేశవాయ నమస్తేస్తు నమో నారాయణాయ చ । మాధ
వాయ నమస్తుభ్యం గోవిందాయ నమో నమః॥ ౨౯॥ ఓం నమో విష్ణవే దేవ మధుసూదన తే నమః।
త్రివిక్రమాయ నమస్తుభ్యం నమస్తే వామనాయ చ॥ ౩౦॥ శ్రీధరాయ నమస్తుభ్యం హృషీకేశ నమోస్తు
తే । నమస్తే పద్మనాభాయ నమో దామోదరాయ చ॥ ౩౧॥ మత్స్యకూర్మవరాహాహిహంసా
శ్వశిరసే నమః। నమోస్తు జామదగ్న్యాయ దత్తాయ కపిలాయ చ॥ ౩౨॥ వేదవ్యాసాయ బుద్ధాయ
నరసింహాయ తే నమః। రామలక్ష్మణశత్రుఘ్నభరతాత్మన్నమోస్తు తే॥ ౩౩॥ కృష్ణాయ బలభద్రా
య నమస్సాంబాయ కల్కినే । అనంతానంతశయన పురాణపురుషోత్తమ॥ ౩౪॥ రంగనాథ జగ
న్నాథ నాథ తుభ్యం నమో నమః॥ శ్రీమహేశ్వరః॥ ఇతి స్తోత్రావసానేన బ్రహ్మాణం బ్రహ్మణస్పతిః॥
౩౫॥ ప్రహస్య మేఘగంభీరమిదం వచనమబ్రవీత్ । తపసా తవ తుష్టోస్మి స్తోత్రేణ చ విశేషతః॥
౩౬॥ ప్రపంచస్య సృష్టిం వై చిత్యా ప్రీతోహం పూర్వమేవ తే। యచ్చ కర్తాగమస్తోత్రం మత్కథా
భ్యాసియామంతికం॥ ౩౭॥ యద్యాతపసి తే నిష్ఠా సపమదనుగ్రహః॥ స్తోత్రేణ తత్ప్రీణితేన మో

మాం ప్రాతికీ నివేదితే। ౩౬॥ తస్మాదహం ప్రసీదామి సర్వకామఫలప్రదః। దర్శితం మే రంభా
వంశవాఙ్మతసనః ౦॥ ౩౭॥ యస్యదిచ్ఛసి బ్రహ్మన్ తత్సర్వం శృణు నాం ప్రణమ్॥ ౩౮॥ ఇతి
శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యే విధికృతవిష్ణుస్తోత్రకథ
నం నామ చతుర్థోऽధ్యాయః.

*

శ్రీవిష్ణుకృతబ్రహ్మానుగ్రహః.

బ్రహ్మ॥ ఆకారవిగ్రహేణాత్వామర్చయిష్యామ్యహం ప్రభో। తత్త్వతస్త్వాం నసవే
త్స్యామి పపాంసయుసత తథా। ౧॥ శ్రీభగవానువాచ॥ జ్ఞాత్వా తత్తే వాఞ్ఛితం విమానే స్మిన్
సవిగ్రహం। దర్శితం తవ వేశనిత్యమత్రసమర్చయ॥ ౨॥ యోనిత్యం పంచకాలేషు పూజయేన్మాం
శతం సమాః। తస్మై ముక్తిం ప్రదాస్యామి కింపునర్భోగసంపదః॥ ౩॥ అండకోశాత్సా వరనాద
ముష్మాత్పరతః ప్రభో। స్థితో వాంఛరమేవోస్మిన్వ్యాప్తి కృతశరీరవాన్॥ ౪॥ అర్చాత్మనావతీ
ర్ణోస్మితవానుగ్రహకామ్యయా। అద్యమర్చావతారం మేతత్త్వ మర్చయగుర్త్యమే॥ ౫॥ ఉదాసీనో
ప్యహం బ్రహ్మన్ లీలార్థమసృజం జగత్। అకించిత్, రమస్వోక్త్య జగదేతదచేతనం॥ ౬॥ జీవేనాను
ప్రవిశ్యాహమాత్మనా నేసనామ్రజ। అకర్మవశ్యస్సకలంచేష్టయామిస్వధీకప్రభో॥ ౭॥ తేషాంచ
మనుకంపార్థమహమజ్ఞానజాతమః। నాశయామ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా॥ ౮॥ తిల

తైలమివ వ్యాప్తమాత్మవద్ధి శకారణం। సర్వోపసంతం మాం దేవ విజానంతి మోహితాః॥ ౯ ॥
అనుగ్రహాయ లోకానాం యాయాస్మిశ్చోండ మహం ప్రభో। క్షీరోదో మండలం భానోర్నాహీ క్రంచత
థాదివి॥ ౧౦ ॥ త్రీణి ధామానిమే సంతి త్రిధామాహమి స్మృతః। తత్రాపి దుర్విభావ్యోహం రాజ
న్యైరపి తామసైః॥ ౧౧ । అవతారసహస్రాణి కల్పే కల్పే కరోమ్యహం। ఆవిర్భవామి తత్రాపి భక్తా
నుగ్రహకామ్యయా॥ ౧౨॥ ఆవిశామి క్వచిజ్జంతూన్ క్వచిచ్చావతరామ్యహం। పితృపుత్రసుహృ
త్స్నేహాతాం మాం కేచిత్ భావమత్సరః॥ ౧౩ ॥ యథా ప్రజా భవిష్యంతీత్యేవం జన్మ భజామ్య
హమ్। గుణకర్మాభివృద్ధ్యర్థం సదాకీర్తయతాం నృణాం॥ ౧౪॥ ఆవిష్టశ్చ స్వరాగాద్వైరనావిష్టః క
రోమ్యహమ్। ప్రజానామనుకంపార్థం పునరర్చాత్మనా భువి॥ ౧౫॥ ద్వీపవర్ష విభాగేషు తీర్థే హ్యా
యతనేషు చ। మానుషాగ్యాత్మనాచాహం గాత్రి మేగాత్రి మెగృహే గృహే॥ ౧౬॥ పుంసిపుంసి భవి

అర్చావతారవిగ్రహస్వరూపాదివర్ణనం.

ష్యామి దారులోహశిలామయః॥ అహం పంచోపనిషదః పరవ్యూహాదిషు స్థితః॥ ౧౭॥ ఆవిర్భావే
షు దివ్యేష్వయం కల్పశరీరవాన్ ॥ ఆవేశాంశావతారాణాం పాంచభౌతి తద్విగ్రహః॥ ౧౮॥ దా
రులోహశిలామృత్స్నా శరీరో ర్చా స్మకస్స్మృతః। చేతనాచేతనైస్త్వాహం పరయా త్మా భజామ్య
హమ్॥ ౧౯॥ అర్చాత్మనావతీర్ణం మామజానంతో విమోహితాః। కృత్వా దారుశిలాబుద్ధిం గచ్ఛం

తిసరకాయుతం ॥ ౨౦॥ అర్చయంతస్స్తువంతశ్చగీర్తయంతః పరస్పరం। నమస్యంతశ్చమాంభ
క్త్యాగచ్ఛంతిపరమం పదం। ౨౧ ॥అర్చాచతుర్విధా బ్రహ్మన్నాగమేషుమహేరితా। విమానానిచ
తావద్ధిప్రతిమాసదృశానిచ॥ ౨౨॥ దివ్యం సైద్ధం స్వయంవ్యక్తం మానుషం చేతివిద్యతే। కృత్రిమం
ంత్రితయంతత్రస్వయంవ్యక్తమకృత్రిమం॥ ౨౩॥ మూర్తయోపిద్విధాభిన్నాస్తైవస్తుహ్యేకవ
స్తుచ॥ ఏకవవస్తుద్విధాప్రోక్తమచలంచలమేవచ॥ ౨౪॥ వ్యూహావ్యూహాంతరాదీనాంపరస్యవిభ
వస్యచ॥ ఆవేశాంశావతారాణా మాతిగ్వావస్యచాకృతః। సురూపాప్రతిమాప్రోక్తాశోభనా
దృష్టిహారిణీ॥ ౨౫॥ మనోహరాప్రసన్నాచ మామకీశిల్పిచోదితా। ఊర్ధ్వదృష్టిమధోదృష్టింతిర్య
గ్దృష్టించవర్జయేత్॥ ౨౬॥ అన్యూనామతిరిక్తాంగీంశుచిందివ్యాంప్రకల్పయేత్। ఆద్యంస్వయం
వ్యక్తమిదంవిమానంరంగసంజ్ఞికం॥ ౨౭॥ శ్రీముష్ణంవేంకటాద్రించసాలగ్రామంచనైమిశం। తో
తాద్రి పుష్కరంచైవనరనారాయణాశ్రమం॥ ౨౮॥ అష్టౌమేమూర్తయస్సంతిస్వయంవ్యక్తా
మహీతలే। యజమానస్యతేబ్రహ్మన్ అధ్వరాగ్నౌతుసంచితే॥ ౨౯॥ ఆహమావిర్భవిష్యామివర
దస్త్వేదేహినామ్। తథావిధాంమేప్రతిమాంతత్రత్వంస్థాపయిష్యసి ॥ ౩౦ ॥ తదాప్రభృతిత
ద్రూపంస్థాపయిష్యంతిమామిహ। సముద్రేదక్షిణేసంత॥శ్రీకంఠః కంఠికాపురే॥ ౩౧॥ విశ్వక
ర్మాచసందాయేధర్మోవృషభపర్వతే॥ అశ్వినావశ్వినీతీర్థేచక్రతీర్థేశతక్రతుః॥ ౩౨॥ ఉత్పరావత

కేభూమిర్వ్యరుణః కృష్ణపింగళే। ద్వారకేజాతవేదాశ్చ శ్రీనివాసేన పూరణః॥ ౩౩॥ విష్ణుతీర్థే వివుష్టే
త్స్వకుంభఘోణేసురాసురాః। సారక్షేత్రే తు కావేర్తీర్థే నాశ్యేవ దేవతాః॥ ౩౪॥ స్వర్గద్వారే
దేవ్యదితీరుద్రాక్షకుశలాచలే। నారాయణపురే వేదఇ క్రిమిర్గ్నివరుణాలయే॥ ౩౫॥ ఏవమాదిషు
౧దేశేషు స్థాపయిష్యతి దేవతాః। దివ్యస్థామూర్తయో బ్రహ్మన్విమానానిచతాని వై। ౩౬॥ మా
ర్కండేయో భృగుశ్చైవ భృగుతీర్థే ర్చయిష్యతి। మందిరక్షేత్రే చిత్రకూటే పతంజలిః॥
౩౭॥ తామ్రపర్ణినదీతీరే స్థాపయిష్య కుంభజః। ఇంద్రద్యుమ్నో మహాతేజాః పర్వతే తస్యనాశకే। ౩౮॥ గోకేషు పాండ్యశిఖరేకవేస్థాపయిష్యతి। శిబిస్సుందరే రాజా కుంభద్వారేను
హిమాదయః॥ ౩౯॥ కృష్ణస్తై స్థాపయా నోవ్యాసో వ్యాసతీర్థేచ్ఛయిష్యతి। మైత్రేయో దేవిగాతీరేశా
నకేశ్చనకార్యే॥ ౪౦॥ ఏవమాదిషు దేశేషు తత్రసిద్ధామహర్షయః। తద్విమానంచబింబంచస్నే
ద్దమిత్యభిధీయతే॥ ౪౧॥ మనుష్యైస్థాప్యతేయత్రి శ్రద్ధాభక్తిపురస్సరం। తదిదంమానుషప్రో
క్తంస్యకామఫలప్రదమ్॥ ౪౨॥ స్థాపకస్యతపోయోగాత్పూజాయాశ్చాతిశాయనాత్। అభి
రూప్యాచ్చబింబస్యసదాసన్నిహితోస్మ్యహం॥ ౪౩॥ స్వయంవ్యక్తవిమానానామక్షితో యోజ
నద్వయం। క్షేత్రం పాపహరంప్రాహుస్సమానమపవర్గదం॥ ౪౪॥ యోజనం దివ్యదేశానాం సై
ద్ధానామర్థమేవచ। మానుషాణాం విమానానామభీతః క్రోశముత్తమః॥ ౪౫॥ గృహార్చాత్రంప్రి

శ్చ స్తంతద్గృహాన్త్సాయత్రవిద్యతే। సాలగ్రామశిలాయత్రతత్ర్వయంవ్యక్తసమ్మితః॥ ౨౭ ॥ య
స్మిన్ దేశేచతుర్హస్తేకంనార్చ్యతేధామవైష్ణవ । చండాలవాసనదృశఃసవర్జ్యోబ్రహ్మవాదిభిః॥
౨౮॥ యత్రద్వాదశవైష్ణవ స్థపిపూ నిఖురద్వీపః। గ్రామేవానగరేవాపితత్సాలగ్రామముచ్య
తే ॥ ౨౯॥ స్వయంవ్యక్తేషుసర్వేషుశ్రీమద్రంగక్షేత్రస్యతే। అపవర్గోత్రనియతఃపరితోయోజ
నద్వయే॥ ౩౦॥ తిర్యంచోపివిముచ్యంతేక్షేత్రేస్మిన్నివసంతియే। పాషండినోవికర్మస్థాఃకిమత్రబ్ర
హ్మవాదినః॥ ౩౧॥ పంచకాలవిధానేనపంచరాత్రోక్తవర్త్మనా। ఆరాధనంశమీహస్యత్రికా
లంమేచతుర్ముఖ॥ ౩౨ ॥ భగమనముపాదానమిజ్యాస్వాధ్యాయమన్వహంయోగం। అనుసంధ
ధమచ్ఛిద్రంభగవతిభక్తఃపరపదంయాతి॥ ౩౩॥ ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణేమహేశ్వరనారద
సంవాదేశ్రీరంగమాహాత్మ్యే అర్చావతారవిగ్రహస్యరూపావర్ణనంనామపంచమోధ్యాయః

ద్వాదశాక్షరమంత్రమహిమాది.

బ్రహ్మ॥ కోమంత్రఃకశ్చకల్పః పూజనంపురుషోత్తమ। కించిత్పూజయతాంపుంసాం
ఫలంతద్బ్రూహిమేచ్యుత॥ శ్రీభగవాన్॥ సాత్త్వతంపౌష్కలంచేతిసంహితేపాంచరాత్రికే।
తదుక్తేనమేనైవద్వాదశాక్షరవిద్యయా॥ ౨॥ దీక్షితోదీక్షితైస్సార్ధంసాత్త్వతైః పంచ
కాలపరైః। అష్టాంగేనవిధానేననిత్యమర్చయపద్మజ॥ ౩ ॥ అర్చయన్ రంగధామానంచిం

తరోద్వాదశాక్షరం। సంప్రయచ్ఛతి కామేభ్యస్సిద్ధిమేతి సశయః॥ ౮ ॥ బ్రహ్మహాపి మనవ
శ్చైవశిర శ్చిత్రశిఖండినః। పా క్తనైకర్మభిః పాప్తా అధిపత్యంయథావిధి॥౯॥ భక్త్వా విష్ణు
సహస్రేణ కర్మశేషః ప్రజాతితే। తత్తత్కార్యానురూపం మాం సంప్రాప్య ధానినిత్యానిచ॥౬॥
ఇదనుక్త్వా చవివిధాన్ భోగాన్ జాయతే స్వస్వకర్మభిః। యస్తు వత్సరమానిత్యం మనుష్యైర్దేవనే
సవా॥ ॥ మామేవార్చయతి బ్రహ్మన్ సకామో మాముపైతి సః। భక్త్వాధికారం నిర్విఘ్నం గచ్ఛే
ద్వైకుంఠ సదనం సదా త్వమపి నిర్విఘ్నం ప్రజాస్సృష్ట్వా ప్రజాపతే। ద్విపరార్థావసానే మాం
ప్రాప్తుం పుంవిశ్చేతాం॥ ॥ ప్రజాపతిశ్చైవ పూ పూజితం ధామ మామకం। ద్వాదశాక్ష
రనిష్ఠాత్తో నిత్యమేవ సమర్చయన్॥ ॥ తేతునిష్ఠాతస్య ప్రజన్మని మానవః। జాయతేధి
తో విప్రసావిత్ర్యాం బ్రహ్మా ధ్రువం॥౧౦॥ సావిత్రీమాత్రసారోయ ప్రజన్మని మానవః। అ
నూచానశ్శ్రోత్రియోవా క్రతుపఙ్క్తిశ్చతో భవేత్॥౧॥ అధీతవేదయజ్వా చ పరాశ్రిమపరాయ
ణః। మద్భక్తోజాయతే విప్రో మమమంత్రపరాయణః॥ ॥ అనన్యమంత్రనిరతో మద్భక్తో మజ్జన
ప్రియః। ద్వాదశాక్షరనిష్ణాతః క్రిమేణ సభవిష్యతి॥౧॥ ద్వాదశాక్షరనిష్ఠానాం మామకా
నాం మహాత్మనాం। అహమేవ గతిస్తేషాం నాన్యం భజతి॥౧౪॥ అణిపాపప్రసక్తోపి ధో గ
చ్ఛతి మత్పరః। నజాతు జాయతే తస్య మనః పాపేషు కర్హిచిత్॥ ౧౫॥ వాసుదేవాత్రయో ర్యోత్య

వాసుదేవపరాయణాః। సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా యాతి బ్రహ్మ సనాతనం ॥ ౧౬ ॥ వాసుదేవభక్తానాం
అశుభం విద్యతే క్వచిత్। జన్మమృత్యుజరావ్యాధిభయం వాప్యుపజాయతే ॥ ౧౭ ॥ తస్మాత్సర్వా
త్మనా బ్రహ్మన్ సమభక్త్యోద్దిష్టే తే వ। మత్కర్మకృన్మత్పరమో మామేష్యసి చ శాశ్వతం ॥ ౧౮ ॥ అ
న్యధర్మపరో మత్తో భ్రష్టో గచ్ఛత్యధోగతిం। మత్ప్రపన్నో మత్తో లోకనాథః పతతి కర్హిచిత్
౧౯ ॥ భోగేం పూర్ణో మద్భక్త్యా పాతకం చ విధూయతే। ద్వారశాకుర స్థానం ప్రయాంతి పరమం
పదం ॥ ౨౦ ॥ యది మత్పరమో మర్త్యః పాపకర్మా తతో భవేత్। ఏకజన్మవినాశం బాధయాతి మద్గత
ముత్తమాం ॥ ౨౧ ॥ త్రాయే తే ఖలు వాక్యం యమన్యే కర్మసునిష్ఠితః। అపి మత్కర్మవిగుణం త్రాయ
తే మహతో భయాత్ ॥ ౨౨ ॥ బహూనాం జన్మనామంతే జ్ఞానవాన్మాం ప్రపద్యతే। వాసుదేవస్సర్వ
మితి స మహాత్మా సుదుర్లభః ॥ ౨౩ ॥ గత్వా గత్వా నివర్తంతే చంద్రసూర్యాదయో గ్రహాః। అ
ద్యాపి న నివర్తంతే ద్వాదశాక్షరచింతకాః ॥ ౨౪ ॥ పాతకం పాతనీయం వా యది వా గోవధాదికం।
యది కుర్వంతి మద్భక్తాస్తేషాం సంతారయామ్యహం ॥ ౨౫ ॥ అనాచారదురాచారా నజ్ఞాత్వాక
హీనజన్మనః। మద్భక్తాః శ్రోత్రియోసిం డసర్వశ్చండాలతాం వ్రజేత్ ॥ ౨౬ ॥ మద్భక్తా మనువి
ద్యాంచ శ్రీరంగంధామమామకం। మత్ప్రీతేచ న సద్భక్త్యా యే ద్విషంతి విమోహితాః ॥ ౨౭ ॥
...పాసురాత్మనాం తేషాం ఘోరనయామహాత్మభిః। యది నామ జగత్ సర్వం ప్రీతం గమితః రవేః ॥

ఆగాల్లోకాత్ స్వర్గపరకౌఘలీభూతో భవిష్యతి । శ్రీరంగమితి యే మూఢాః నరకం తే విపస్థితః॥
నా॥ తేషాం ప్రదేశమన్వష్టుం శక్యః ప్రతీయతాం। వివిధనవ్యంతరిక్షే ... త్రరంగం న్యవ
సిత॥౩౦॥ తత్స్యఫిశేన మాం బ్రహ్మా కుసునిత్యం చంద్రతః । మంత్రైర్నానాశతాభిః పూర్వమభిగ
మెచ్ఛాదినే దినే॥౩ ॥ షోడశోపచారికస్యంతే ... సమర్చయ। ధూపదీపాన్నదానా
దిరర్ఘ్యగన్ధచోపచారికః॥౩౧॥ వాసోభూషాంగరాగాదిరర్ఘ్యస్సర్వ ఉద్యతే। ఘృతపా
యసపాకాదిభోగో భోజ్యస్తు దీయతే॥౩౩॥ శ్రీసూత ఉవాచ॥ ఇత్యుక్త్వా స గవాన్ రంగీ బ్రహ్మాణం పితరం మ
మ। ప్రూస్తిన్న శే తేపిశ్వత్వా దేవానాం ఉపిత్యా॥౩౪॥ తతో విమానమాదాయ సత్యలోకస్య
సీమని। సహ దేవిరజాఖ్యాయాం సరితో ధామ మైష్ణవం॥ ౩౫ ॥ ప్రతిష్ఠాప్య యథాస్థానం సహితో
విశ్వకర్మణా । తులాయాం తు శౌమాసే రోహిణ్యాం శశినిస్థితే॥ ౩౬॥ భద్రాయాం కృష్ణపక్ష
స్యహారిస్సన్నిద దేవిభిః॥ తదా ప్రభృతి తద్ధామ సత్యలోకే వ్యవస్థితం॥ ౩౭॥ బ్రాహ్మణైః పాంచ
రాత్రజ్ఞైః పంచవింశతి తైస్సహ నిత్యైర్నైమిత్తికైశ్చైనవహం మానర్చితు విభుం॥ తత్రైవ
వసిష్ఠ ... బ్రహ్మర్షిభిస్సహ। ఉ ... సంవిధివచ్చక్రే తత్రైవావభృథక్రియాం॥౩౮॥ ప్రజా
పతిశ్చ దక్షాదీన్మను స్వాయంభువాదికాన్। దేవతాస్థాపయామాస బ్రహ్మా శ్రీరంగశాయిన
మ్॥ ... విష్ణు ... భూతస్య ... సనే ... సేషు చ। వివస్వతో ... రంగం దర్శయామాసప

ర్నే॥ ౪౦॥ తస్మై ప్రోవాచ భగవాన్ పాంచరాత్రం స్వయం ప్రభుః। తత్రార్చ్య యతి వై నిత్యం నిత్యరైక్షమిత్రికైః ప్రి॥ ౪౧॥ వివస్వాన్ మనవే ప్రాహ ధర్మం భాగవతం ద్విజ। స చార్చయా మానవ హరిం శ్రీరంగధామ వైష్ణవం॥ ౪౨॥ పుత్రాయ వైష్ణవాన్ ధర్మాన్ మనురిక్ష్వాకవే బ్రవీత్। ఇక్ష్వాకుస్తపసా లబ్ధ్వా శ్రీరంగం బ్రహ్మణోంతికాత్॥ ౪౩॥ ఏవం పరంపరాప్రాప్తం విమానం రంగసంజ్ఞికం। విభీషణాయ ప్రదదౌ రామో రంగం మహామునే॥ ౪౪॥ తేనానీతం చ కావేర్యాః స్థాపితం మునిసత్తమ। ఫాల్గునామలపక్షస్య సప్తమ్యాం మందవాసరే॥ ౪౫॥ రోహిణీం రేవతీం చైవ గతయోరిందుజీవయోః। మధ్యందినేభిజిత్కాలే స్త్రీపుంసోరుభయాత్మకే॥ ౪౬॥ విభీషణేన చానీతం కావేర్యాం సుప్రతిష్ఠితం। తదా ప్రభృతి కావేర్యాం సన్నిధత్తే సదా హరిః॥ ౪౭॥ కల్పాంతస్థాయి సంభూతం దృశ్యతే ద్వాపి మానవైః। ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం దేవర్షే దేవచేష్టితమ్॥ ౪౮॥ రహస్యం పరమం గోప్యం యద్జ్ఞాత్వామృతమశ్నుతే। య ఏవం కీర్తయేన్నిత్యం గంగావిర్భావముత్తమమ్॥ ౪౯॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తస్స యాతి పరమం పదం। న వాసుదేవాత్పరమస్తి మంగళం న వాసుదేవాత్పరమస్తి పావనమ్। న వాసుదేవాత్పరమస్తి దైవతం న వాసుదేవం ప్రణిపత్య సీదతి॥ ౫౦॥ ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమహాత్మ్యే ద్వాదశాక్షరవర్ణనం నామ షష్ఠోధ్యాయః।

* * * * *

[—] శ్రీరంగవిమానస్య బ్రహ్మలోకాదాగమనావతారః. *[—]*

శ్రీనారదః॥ కథం శ్రీరంగమతులం బ్రహ్మలోకాదిహాగతమ్। ఇక్ష్వాకుణా తపస్తప్త్వా కథం రాజ్ఞా మహాత్మనా ॥౧॥ విమానే చాసీత్తం కావేర్యాం రంగసంజ్ఞకమ్। విమానం వైష్ణవం దివ్యం కథం మం తే భవిష్యతి॥౨॥ ఏతత్సర్వం మమ ఖ్యాహి సమాసే చంద్రశేఖర॥ శ్రీమహేశ్వరః॥ వారాహస్య తు కల్పస్య వైవస్వతస్య హి॥౩॥ చతుర్యుగే తు ప్రథమే మనుపుత్రో మహాయశాః। ఇక్ష్వాకుర్నామ నృపాగ్రియో ధ్యాయేర ధీః॥౪॥ మహాభాగవతో బ్రహ్మణ్యః పంచకాలపరాయణః। వేద వేదాంగతత్త్వజ్ఞో నీతిశాస్త్రవిశారదః॥౫॥ చతురాత్మ ధనుర్వేదే భగవద్ధర్మకోవిదః। వసిష్ఠస్య మునేశ్శిష్యః ఉగ్ర్యాంగదధః [illegible] జితకాశీ చతస్సైవ్యతదభవన్మతిః॥౬॥ విషయానస్సచిత్తానాం దేవవ్యాకుంఠితాత్మనామ్। శ్రేయసోపి నుఖం యాతి న కదాచన మానవం॥ ౭॥ శ్రాద్ధదేవః పితాస్మాకం వివస్వాంశ్చ పితామహః। బ్రహ్మలోకం పురా గత్వా తత్రారాధ్య జనార్దనమ్॥౮॥ అవాప తస్య గమో [illegible] ఆవన్నేచ బ్రహ్మవాదినః। సతథాగం తుమస్మాభిస్సత్యలోకస్సనాతనః॥౯॥ కిము [illegible] ప్రాక్పృష్టైర్జనైః। మత్పూర్వైస్సకలో లోకో యధాము [illegible] కింప్ర

యాస్యతి॥ ౧౪ తథా ధనుః కరిష్యామి పూజయిష్యే యథావిధి । అనయా చింతయా విష్ణుః [illegible]
సురం బ్రహ్మణాన్వితమ్। ౧౫। స హోవాచ ప్రశస్తైస్తైః [illegible] ధరణీపతిః। వసిష్ఠః [illegible]
వ్యగ్ర్యవసితమిక్ష్వాకో [illegible] వచః॥౧౬॥ తపస్తేన తవారిష్ట సిద్ధమిత్యవధారయ । [illegible]
మయా [illegible] మంత్రతస్తోటి ప్రవిష్టస్తే ౧౭॥ పురాణేము విధిశ్రేష్ఠ సమర్థ [illegible] గామిసంశ్రయః। భవంతమ
పదిశ్యైహాన త్యలోకాత్సన్వయాయానవః॥౧౮॥ జగతామనువరా [illegible] యవిఘ్నోద్ధామహాంగమిష్యతి। తపసా
తోషితస్తుష్టస్త స్యదాస్యతి లోకకృత్॥౧౯॥ అయోధ్యాయాం చిరం కాలం శ్రీమద్రంగం భవిష్య
తి। అవతీర్య భవ [illegible] మోనామా రాజరాక్షసః। ౨౦। నిహత్య తిసురశ్రేష్ఠం [illegible] రావణం [illegible]
రావణం విభీషణాయ [illegible] శ్రేయసే ప్రియకా [illegible] ౨౧॥ ప్రియం విభీషణం శ్రీరంగం రా
మదేవః ప్రదాస్యతి। [illegible] కావేర్యాం చంద్రపుష్కరిణీతటమ్॥౨౨॥ [illegible] కల్పమవస్థాయ
కల్పాంతే సత్యమేష్యతి। కల్పే కల్పే దివో భూమిమాగమిష్యతి రంగరాట్॥౨౩॥ [illegible]
చస్వధామపత్రితపస్యతే। [illegible] కావేరీ తీరవాసినః [illegible] సర్వదా
దేవో విష్ణుః శ్రీరంగగోచరః । అవిద్యాం [illegible] ౨౫। తి
స్మిన్ దేశే [illegible] తేయులై [illegible]
[illegible]

... యదా ... యుల బహుగదా ... కృవత్సలః। తదాదదాతి స శ్రేయాంసి వా
సంతతిం దేహినామ్॥ ౨౮॥ యదా తు స గణాధ్యక్షః స్వైశ్చతురాత్ర మహాశ్రి తైః సాత్త్వికైః ప్రచురం
ర గంతదావి మోహ్నా నవిక్యతే॥ ౨౯॥ తస్మాల్లోకహితార్థాయ తపస్తీవ్రం సమాచర। మమాశ్రి
తానుసన్ పేశ్యమస్తాక రపరాయణః॥ ౬ ... శ్రీసూత ఉవాచ॥ ... గురుణా మహిష్యా సహ మానవః
తదాశ్రి మేతప స్తేపే తత్ర వాన్యచురాః నిశం॥ ౬౭॥ ... పంచాగ్ని మధ్యస్థశ్శిశిరే జలగోచరః। అ
... శాస్తాస్తు హేమ తేవపాషాణస్తథా ... [illegible] ఉష్ణవాతాతపక్లాంతో నిర్ద్వంద్వోఽస్పృ
హ్యగ్రహః। ... చర ద్దేవీ తపస్యంతం ... ప్రాప్తవతపోనిష్ఠాశ్శతక్రతుముఖా
స్సురాః। కస్యాయమిచ్ఛతి పదమితి త్యాహ ... వ్యాకులేంద్రియాః॥ ౩౦॥ తస్య ధర్మవిఘాతార్థం స
ర్వాస్సంమంత్ర్య దేవతాః। మన్మథం ప్రేషయామాసుః పూతమలయానిలౌ॥ ౩౧॥ అప్సరో
భిః రివృతా స్తేగత్వా తస్యచాశ్రమం। పతస్యంతం మహారాజం స్వానుభూతిజితేంద్రియం॥ ౩౨
వి ... సంయోజయామాసుర్వివిధై రప్సరోగణైః। మన్మథే చాప్సరోభిశ్చ బహుధా విప్రలోభి
తః॥ ౩౩॥ నచచాల మహారాజో మైనాకైరివ మహీధ్రః। సమాధేర్విరతస్సోథ దృష్ట్వా కామం స
మాగతం॥ ౩౪॥ ఆతిథ్యం కల్పయామాస తస్య చాప్సరసామపి। భీతాః ప్రీతాస్తనోద్విగ్నా విస్మితాల
జ్జితా ఇతి॥ ౩౫॥ వీక్ష్య తాం చైవ తేన్యోన్యమిదమూచుః పరస్పరం। అహో ధైర్యమహో వార్ధ్య

హిమాలయస్య మహాత్మ ॥౩౬॥ సుర్జయో యమహిమాన్నాశేకిన్ సైన్యేకి యతామితి। ఇష్టసి
ద్ధిం మహారాజ లబ్ధ్వా సేంచి రేణా వై ॥౩౭॥ ఇతినామ స్తుత్వా తాం స్తుత్వా రాజానం ప్రాంజలిం స్థితం। స
పత్నీకమపశ్యం సా ప్రాహ కామ స్తతో నృపమ్ ॥౩౮॥ కామః। ఇత్యుక్తోఽతి వసోసి కమింద్రియ మాణి
జితానితే। యే మామనిర్జయ్యా రాజన్ తం తినిర యోవరాః ॥౩౯॥ అహం వనజత పూర్వోస్మి ననిర్జి
త్యాభితా ...ః। ముజ్జమాయ పృతోపి రుద్రః క్రోధేన నిర్జితః ॥౪౦॥ మయాని జీయతే సర్వం బ
గత్ స్థావ జంగమం। న జీయతే జేతోఽపి ధేన జీయతే నాత్ర సంశయః ॥౪౧॥ మయూకోపి ధనహావ
నబ్రహ్మ లోకపితామహః। పతిః పశూనాం భగవాన్ మహేంద్రశ్చ శతక్రతుః ॥౪౨॥ వశీకృతా మహా
రాజన్ కో న జానాతి తాం కథామ్। జితోస్మి హంత్వయా రాజన్ సక్రోధే భద్రమస్తు తే ॥౪౩॥ కామ
క్రోధ వశాస్సర్వే దేవర్షి పితృ దానవాః। అవామపివ శే విష్ణోర్దేవ దేవస్య చక్రిణః ॥౪౪॥ సత్వం భ
గతో విష్ణో స్తుల్య స్తత్కృత్తి భావితః। అష్టసిద్ధిర్భవతు తవ గచ్ఛామహే వయం ॥౪౫॥ ఋ...॥ ఇత్యు
క్త్వా ప్రయయుస్సర్వే తచ్చాపవభయ విహ్వలాః। అచచ క్షుర శేషేణ దేవానాం తస్య చేష్టితమ్।
౪౬॥ తేషు తేషు రాజర్షి స్తపో భూయస్సయా హితః। శ్రీమద్రంగ మహద్ధామే త్యుక్త్వా తూష్ణీమ
భూత్తదా ॥౪౭॥ తస్య తచ్చేష్టితం శ్రుత్వా శక్రస్సహామరుద్గణైః। ఐరావతం సమాస్థాయ తత్రాప

వసహాగతే । ౮౯॥ తస్య స్పృష్ట్వా తపసి ధీరక్రః క్రోధవశంగతః । సురేంద్రాయాతి వజ్రం
వృత్రాస్సేవమహాత్మ ॥ ౯౦॥ వజ్రం దృష్ట్వా వజ్రముత్సృష్టం శతపర్వశతక్రతోః । ససారచక్రం
తుహారేశ్వక్షశస్త్రవిదాగ్రణీః॥ ౯౧॥ అంతరాచక్రమాయాంత తస్య వజ్రమశీశమత్ । తన్మో
౩౧ ఘం వ్యర్తతద్దృష్ట్వా మహేంద్ర వ్రీడితో భూత్సురంధరః॥ ౯౨॥ సవజ్రాదివతద్భూతం దృష్ట్వా దేవైస్సహస్వ
తః॥ పదనం బ్రహ్మలోకత్వాత సర్వం తస్య వేదయత్॥ ౯౩॥ సతస్య చరితం శ్రుత్వా దైవతైరను
వర్ణితమ్ । తస్య ప్రభావమిష్టం చ జ్ఞాతుం లోకపితామహః ॥౯౪॥ నిమీలితార్ధనయనో యుయోజా
త్మానమాత్మని । శ్రీరంగానయనే వృత్తముక్తం తస్య భూభృతః ॥ ౯౫॥ జ్ఞాత్వా చతుర్ముఖో బ్ర
హ్మయోగయుక్తో మహామనాః । తేనాశ్చర్యేణ జ్ఞానేన సహ తైర్వైః పితామహః॥ ౯౬ శ్రీ
రంగమగమద్ధామ యత్ర దేశే శ్రియఃపతిః । దేవదేవేంద్ర సహితం దృష్ట్వా దేవం పితామహః ॥౯౭॥
కృతాంజలిపుటం దీనమిదమాహ జనార్దనః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ బ్రహ్మన్నాగ్రప్రసన్నోస్మి తత స్త్వం
మా విషీదథాః । మయా సంకల్పితం పూర్వం పురా నాథ మిమం శృణు త్వయార్చితో హ మధు
నా శ్రీరంగే ధామ్ని సానరః ॥ ౯౮॥ అయోధ్యాం గంతుమిచ్ఛామి రఘుభిః పరిపాలితాం । తేషాం
తత్రార్చ్య వ్యంతి చతుర్యుగచతుష్టయమ్ ॥ ౧౦౦॥ తతః పరం ప్రయాస్యామి కావేరీం చోళరక్షి
తామ్ । చంద్రపుష్కరిణీతీరే బయిష్యే హం చతుర్ముఖ ॥ ౧౦౧॥ స ప్తమన్వంతరస్థితా త్వత్ర తాపాం ది

వసకృవే । సవాంతికము పేష్యామితదా హూమర్చయిష్యసి॥ ౬౧। తిమూనేస్మిన్న నేనై వవిగ్రపే
ణచతుః స్రు।గగ తాతంకిస్యామిత వైతని పిళ్లోచతాం॥ ౬౨॥ త్రికాలము చతస్సహంస్ప యూసి
స్నేవవిగ్రహే। తవముక్తిః ప్రదాస్యామిద్విపరార్ధగతేసతి ౬౪॥ ఏకాహామర్చనంయత్ర ప్రత్
3౧ [illegible] యాంనవిద్యతే। మహాన్ దోషస్సంభవతి ప్రాయశ్చిత్తంతదాభవేత్ ॥౬౫॥ షణ్మాసాభ్యంత
రంబు పుం ప్రూజనం ప్రతిమాదిషు। పునః ప్రతిష్ఠాకర్తవ్యా త్యాహుస్సాత్త్వికవేదినః॥౬౬॥ త్వచా
పసర ప్రమాణేన త్రికాల్యార్చనంమము। క్రియతే ప్యదాతన్మాల్లిప్తదోషోనవిద్యతే॥ ౬౭॥
ప్రాయశ్చిత్తంనకర్తవ్యంన ప్రతిష్ఠాచవన్నజ। స్వాయంవ్యక్తే విపూజాచక్రియతే భవతాస్వహం।
[illegible] సే దేగూను పేచనుమంచింజేచతు [illegible]॥౬౮॥ తత్రతసాంకర్యదోషేషు ప్రాయశ్చిత్తంవిధీ
యతే । నాత్ర సంకరదోషో న్యూనాన్య [illegible] కేషుచ॥ ౬౯॥ శుభమేవమనుష్యాణాం శ్రీరంగేవిధ
ధామ్య [illegible] మ్। తస్మాదిక్ష్వాకశే బ్రహ్మన్ స్సంగంగమనుత్తమమ్॥౭౦॥ త్వయార్చితోహం రాత్రౌ
తు శ్రీరంగంత్వా [illegible] పేష్యతి॥ శ్రీసు ప్ర[illegible]॥ ఇత్యుక్త్వా హరినా బ్రహ్మన్ శ్రీరంగంధామనారద॥౭౧॥ తా
త్వ[illegible] మూర్తి నమూరోప్య హంసమారుహ్య చస్వయమ్। యమాతపోవసంతస్య యత్రరాజా
వ్యవస్థితః॥ ౭౨॥ తేనచ ప్రీతమపహానత్ర్య[illegible]తః కేమూనాన ॥ తస్మైదదౌ మహాధామ శ్రీరంగం ప్రణ
వాకృతిః। ౭౩। ఇతిశ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే రామేశ్వర నారదసంవాదే - శ్రీరంగమహాత్మ్యే ౪-

ఇక్ష్వాకురాజ్ఞో రంగవిమానప్రాప్తిర్నామ సప్తమోఽధ్యాయః. * * * * *

శ్రీమహేశ్వరః॥ లబ్ధ్వా విమానం శ్రీరంగమిక్ష్వాకుశ్శిరసాదరాత్। ప్రత్యుద్గతః పౌరవర్గై
33 రయోధ్యాయాం విశత్పురీమ్॥ ౧॥ తత్ర … స్వోత్కృష్టే శార్ఙ్గగోచరే। సరయ్వాస్తీరమ
నాయోధ్యామధ్యదేశే … యోధ్యాభిముఖం రంగం ప్రతిష్ఠాప్య యథావిధి । అలంచ
కార ప్రాకారప్రభృతి మంటపగోపురైః॥ ౩॥ బ్రాహ్మణైరపి హాయిష్ఠమర్చకైః పాచారకైః అ
న్యైశ్చ దేవతాదాసైర్దాసీభిర్నృప ౪. గురోర్వసిష్ఠ ప్రతదా … కాశ్యపస్య వా

మదేవస్య చావాసం … క్షేమహోత్రిభిః॥౫॥ … కర్మభిశ్చ … ప్రబో
ధితైః। వసిష్ఠస్య మతేస్థిత్వా రాజా దేవముపాచరత్॥౬॥ ఫాల్గునే మాసి దేవస్య నక్షత్రే భగదైవ

తే। ఉత్సవావభృథం చ క్రేతుం … విభూషాభైశ్చతుర్యుగచ
తుష్టయం అర్చితో భగవాన్ రంగధామ్ని … ॥౭॥ త్రేతాయుగే పంచమేతు రాజా దశర
థోన్నృప॥ పుత్రార్థమశ్వమేధే యష్టుం సముపచక్రమే॥ తత్ర సర్వే సమాయాతాః పృథివ్యాం

రంగవిమానప్రాప్తౌ శ్రీధర్మవర్మకృతతపశ్చర్యాది.

దేవనుపీక్షితః । చాశేషుధర్మవర్మేతివిఖ్యాతోదర్మవత్సలః॥౧॥ఇక్ష్వాకేణసమహాత్మా య
జ్జారంమునిసత్తమ । అయోధ్యామాగతోపశ్యచ్ఛ్రీరంగంవ్యవస్థితం॥ ౧౧॥ తత్రపూజావిధా
నంనివర్త్యాశ్చైవార్థసంపదః। రఙ్గోత్సుజ్ఞసమృద్ధించదృష్ట్వాబుద్ధిమథాకరోత్ ॥ ౧౨॥ ఇక్ష్వా
కుణాతపస్తప్త్వాలబ్ధ్వా।శ్రీరంగముత్తమం । తత్ప్రభావాదియం తపాంవిభూతిర్విస్మ్య తాభు
వి॥ ౧౩॥ అహంతిధాతపస్తప్స్యేయేనాశ్రీరంగముత్తమం । అసాధారణమస్మాకంభవేద్భో
గాసనర్గదం॥ ౧౪॥ ఇతినిశ్చిత్యముజ్ఞాంతేస్వదేశంపునరాగతః॥ చంద్రపుష్కరిణీతీరేతపస్తప్తు
మువాక్రమత్॥ ౧౫॥ తత్రాత్యాసునయోదృష్ట్వాతంనృపంమునిసత్తమ।ఇదమూచురమూచారా
త్రసేకృతనిశ్చయం॥ ౧౬॥ మునయః కిమర్థంత్వంమహారాజతపస్తప్స్యసిసువ్రత।నచపశ్యా
మితేకించిదసిద్ధమపివాంఛితం॥ ౧౭ ॥ రాజా॥ శ్రీమద్రంగంమహద్ధామస్వయంత్వంశ్రియఃప
తేః। అనేతుమహమిచ్ఛామిపుణ్యేనకర్మణా॥ ౧౮॥ యథాబ్రహ్మ యథేక్ష్వాకుస్తథాలోక
హితాయవై।యతిష్యేహంమహాభాగభవద్భిశ్చానుమన్యతాం॥ ౧౯॥ మునయః॥ అలంతేతప
సారాజన్సిద్ధిరిష్టాంచచింతయా।ఉక్త్వాచ్యతాపసంరూపఃపురావృత్తమిదంశృణు॥౨౦॥ ఇతో
త్తరేణోశమ క్షేత్రేమార్గశ్చైవమహీనతే।యుష్మత్పురాతనపురీవిక్ష్య తెస్థలశేషితా॥ ౨ ॥ య

త్రపూర్వం మహాదేవః శ్రుతో యుష్మత్పురాతనం। భస్మావశేషమకరోత్ప్రద్యుమ్నమివ చక్షు
షా॥ ౨౨॥ తదుత్తరేణ విదితస్సత్యసంజ్ఞేతి సంజ్ఞయా। హిరణ్యకేశినో దాల్భ్య ఋష్యాశ్రమః పాప
నాశనః॥ ౨౩॥ ఫలన్త్యశీష్యన్యమునేర్నిత్యశీలస్య భూమిప। తత్ర చాశీన్మహావయం కదాచిత్కా
శరణాంతరే॥ ౨౪॥ తతఉత్తరతః పశ్చాచ్ఛీలీవనమితి శ్రుతం। తత్ర వ్యాఘ్రాసురం హత్వా భగవా
న్స్వాతభావనః॥ ౨౫॥ సర్వైస్సపరివృతో దేవైర్దాల్భ్య ఋష్యాశ్రమమాగమత్। దాల్భ్యేనాభ్యర్చిత
స్తత్ర సమ్యగర్ఘ్యపురస్సరం॥ ౨౬॥ అస్మాభిశ్చ తతో దేవో భక్త్యా నూత్నైశ్చ వైష్ణవైః। అభ్యర్థి
త స్తథాస్మాభిః దాల్భ్యేన చ మహీపతే॥ ౨౭॥ నిత్యవాసం కురుష్వాత్ర త్వ్యాదరేణ పునః పునః।
ఉవాచ ప్రియమాణేన వచసేన జనార్దనః॥ ౨౮॥ శ్రీభగవాన్॥ అచిరేణైవ కాలేన భవతాం హితకా
మ్యయా। అగమిష్యతి కావేర్యాం చంద్రపుష్కరిణీ తటం ౨౯॥ రాపణేనిహ తే పాపే యారా
ఘుపహాపినా। విభీషణాపదేశేన శ్రీరంగధామమామకం॥ ౩౦॥ చంద్రపుష్కరిణీతీరే నహహ్యాజా
యా స్తుసేకతే। అనంతపీ శ్రీరంగ ౨యియాయం హృధహూచిరం॥ ౩౧॥ మునయః॥ ఇత్యుక్త్వాంత్ర
ధయాయా దేవో దేవైరనుగతో హరిః। అస్మాభిరనుయాతశ్చ యావనాదిత్యమండలం॥ ౩౨॥ తస్మా
న్నివృత్తాశ్చ ప్రాప్తాస్మాం జగతాం గురుః। ఇత మహామహా తేజా ఆదిత్యో భగవాన్స్వప॥
౩౩॥ ఆదిత్యః॥ ఆరాధితో మంయా పూర్వం బ్రహ్మలోకజగత్పతిః। శ్రీరంగశాయీ యో దేవో మ

యా చాంధర్రి ... ప్రదా॥ ౩౮॥ ము...శ...ప్రహా...త్యమూలాద్య లాంభవాః । తదానీమ
ప్ర... ప్రసన్నౌరంగ రాట్సర్వతో॥ ౩౯॥ అయో... సూంభవ... శై...కావేర్యాంచ ది
వ ... అస్మితో హంభవిష్యాసి ... ముక్తః ౩౬॥ కలౌ తు పాపభూయిష్ఠే గతిశూ
న్యేషు దేహిషు । సులభో హం గమిష్యామి పాహిత కావ్యా...॥ ౩౭॥ యదా తు బహుభిః
పాపైర్న సిక్తైశ్చాపి సంవృతః । తదా తు మద్భక్తం న్యాం కలికా చేయ కాశ్యపే ॥ ౩౮ ॥ అది
త్యః ॥ ఇత్యమా హాః ప్రీతః పరమం రంగ కేతనః । తస్మాచ్ఛ్రీ యోంధికీ...పై ॥ కావేరీగమ్యతా
మితి ॥ ౩౯ ॥ ఇక్ష్వాకాశ్చాపి ... శ్చ మమ ప్రీతికరాశ్చ తే । ధర్మవ...నామాదిశ్య ధు...వమేష్య
తి రంగరాట్ ॥ ౪౦ ॥ మునయః ఇత్యాది ... వచశ్శ్రీ ... నివృత్తాన్నయ ... యం నృప । తదా ప్రభృతి
వాసో ... గృహే తో సాభి ... చ ॥ ౪౧ ॥ జాతో దాశరథీ రామో ... వణం చ హనిష్యతి । నిర్భయాశ్చ
భవిష్యామో వయం రాజన్న సంశయః ॥ ౪౨ ॥ రంగం విమానమాదాయ రాతు సేంద్రో ... విభీషణః । ఆ
గమిష్యతి రాజేంద్ర సత్యమస్మాభిరీరితం ॥ ౪౩ ॥ సత్యం ... మహాబాహో రాజ్యం ధర్మేనాల
య । తపస్యంతి వేదయిష్యామో రాఘ సేంద్రదేశమాగతే ॥ ౪౪ ॥ ... ఇత్యుక్తో మునిభీ రాజా ధ
ర్మవాన్ ... మహామునే । గావేస్యా... పురీ నిమాంయయౌ ॥ ౪౫ ॥ అథ కాలేన మహ
తా రామ... భూపతిః । హతో విభీషణ... వలంకారాజ్యేభిషేచతః ॥ అయోధ్యాధిపతిరా

యజ్ఞాంశసముద్భవః। ఆత్మానం యష్టుమారేభే హయమేధేన కర్మణా॥ ధర్మవర్మాసమా
లో యజ్ఞార్థం యజ్ఞమూర్తినా ॥౨౬॥ రావణః॥ అయోధ్యామగమత్తస్య నగరీం కీర్తివర్ధనీం।
ప్రత్తమా త్రేయజ్ఞైతు రామమామంత్ర్య సత్వరః। యత్కించిదవదిశ్య స్వం రాజ్యమేవాధ్యవ
త॥ ౨౭॥ సత్కృత్య సర్వసమ్మాన్యైర్దివ్యైస్సృష్టశ్చ మహాత్మనా। అనిన్నిచ ... వృద్ధాం నగరీం చ
పతిః॥౨౮॥ విభీషణస్య సమన్నయాతిధ్యం చ గుణోత్తరం। దేవస్యాత్స్వ సామగ్రీం పూజో

—[*] శ్రీరంగవిమానస్య కావేరీప్రాప్తిః —[*]

కరణాని చ॥ ౯॥ శిల్పినశ్శాస్త్రనిపుణాన్ బ్రాహ్మణాశ్చ తపస్వినః। సర్వం సముదితం కృత్వా కరం
ద్రం ప్రత్యపాదయత్ ॥౧౦॥ అథ విపరిణామా నేకసంతే వసుణాన్వితే। ప్రాజాపత్యే చ నక్ష
భద్రాయాం మందవాసరే॥౧౧॥ ఉషఃకాలే శుభలగ్నే రామేణాక్లిష్టకర్మణా। ఇక్ష్వాకూణాం
ధనమాత్మనోభ్యధికం తదా॥ ౧౨॥ శ్రీమద్రంగం మహాధామ సద్విజం సపరిచ్ఛదమ్। ప్రదత్తం
తు నేంద్రాయ ప్రియాయ ప్రియకారిణే॥ ౧౩॥ విభీషణోపి రాజాయం ప్రణిపత్య మహాత్మనే। శి
స్యాథాయ తద్ధామ సద్విజైస్సహాంశుకైః॥ ౧౪॥ లంకాయభిముఖస్తూర్ణం ప్రయయా ప్రీతలా
॥ నభోమధ్యం గతే సు ... చంద్రపుష్కరిణీతటే ॥౧౫॥ అవతీర్య రేశ్రీరంగం స్థాపయామా
సః। ఆహ్నికో ధర్మవర్మా చ బ్రాహ్మణైస్సతపోధనైః॥ ౧౬॥ రాజ్ఞా చ మునిభిశ్చైవ

సప్తర్షిభిర్లోకై రాక్షసేశ్వరః । దేవైశ్చ బ్రహ్మణా సోఽపి హృష్ట్వా భూ రాక్షసేశ్వర। ॥౫౭॥ సితేసురగతే లగ్నే కర్కటకే తస్మిన్ మాసి ఫాల్గునే। సాయం శ్రీవకావేర్యాం శ్రీరంగం సుప్రతిష్ఠితమ్॥ ౫౮॥ భువో భూత్యై భూతేజాం భూసురాణాం దివౌకసాం శ్రేయసే దేవతానాం। శ్రీమైరాజ్ఞాం చోళకవంశోద్భవానాం శ్రీరంగ ప్రసాదజా మహాజగామ॥ ౫౯॥ ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యే శ్రీరంగవిమానస్య కావేరీతీర ప్రతిష్ఠా నామ అష్టమోధ్యాయః.

* * * * *

—(*) ధర్మవర్మకృత శ్రీరంగోత్సవః (*—

శ్రీమహేశ్వరః॥ తతో విభీషణో రాజా చైత్ర ప్రథమ రోహిణీజలే। స్నాత్వా తు మూలమంత్రేణ దేవాన్ సంతర్ప్య వారిణా॥ ౧॥ కావేరీతోయమమలమానాయ మణిసన్నిభం। కల్హారోత్పలగంధాఢ్యపుష్పైస్తులసీరపి॥ ౨॥ పున్నాగచంపకాశోక పాటలీవకుళానిచ। ఉపాదాయ యథా శాస్త్రమర్చయామాస కేశవమ్॥ ౩॥ అష్టాంగవిధిస్ప్రష్టా తతస్తుష్టావ రాక్షసః। వేదశాస్త్రపురాణోక్తైః స్తోత్రైః స్తుత్వా జనార్దనమ్॥ ౪॥ ధర్మవర్మాపి సస్త్రీకో భోగైరుచ్చావచైరపి। వేదపారగవిప్రాణాం తుతోష పరమం తపః॥ ౫॥ తతో విభీషణం రాజా ధర్మవర్మా కృతాంజలిః। యయాచేకం చ తత్ర ఇహ వస్తుం భవానితి॥ ౬॥ విభీషణః॥ శ్వో దేవస్యోత్సవో భావి మహానిత్యాహ వాక్యుణా

స్నాతః। శౌర నమ కేల కాంశ్చి షమిత్యాహారాతుసః॥౭॥ ఇత్యోత్సవోపి భవతీత్యాహారాజావిభీ
షణమ్। తథేత్యుక్త గంధాదక్రేణ న్యసుప్యాస్సనంనిధిమ్॥౮॥ విప్రై ర్విభీషణో రాజావిధిశిష్టై
స్తుపంచభిః। ఉత్సవంవిధివచ్చక్రే ంపసాధర్మ వర్మణా॥౯॥ అత్యంతాత్మీనవైదికైః వైష్ణవైర్విభి
౩॥- స్నాన్యమర్భి స్సదా। అలంకార్యాన్స్వవిధైర్దర్బితో సౌ రక్షేశ్వరః॥౧౦॥ విభీషణశ్చ సుప్రీతస్సత్యా
ర్దస్త్యర్మణా। అన్నశాలాశ్చవివిధాః పాలశాలాశ్చ భూపతిః॥౧౧॥ ఉత్సవార్థం సమేతానాం తత్ర
౯ బాప్పసా మునే। చాంద్రపుష్కరిణీతీరే పున్నాగతరుశోభితే। ౧౨॥ మంటపే చాసింహాస్య వ్ర
వృత్తోదితోత్సవః। సవాహనుత్సవం కృత్వా రాకాయాం సవమేహని॥ ౧౩॥ చక్రిరే పద్మృథస్నా
నం విప్రముఖ్యా విమత్సరాః। తత్ర తత్ర్యా బ్రాహ్మణాస్సర్వే తర్పితా ధర్మవర్మణా॥౧౪॥ అన్నపానైశ్చ

శ్రీభగవత్కృతవిభీషణసాంత్వనం.

ద్రావిడైశ్చనాభి స్తథైవచ। అర్థమాసోపి న స్సర్వైస్తర్పితో ధర్మవర్మణా॥౧౫॥ శ్రీమత్యో
దయాపూర్వ ప్రత్యక్షే రాక్షసేశ్వరః। ధర్మవర్మ మహాసంప్రీత్యా తత్ర తత్ర బ్రాహ్మణాస్సహి॥
౧౬॥ విమానచ్ఛదాదాత్సుంశిరసా రాక్షసేశ్వరః। వాశక్రంగముక్త్వామపి సర్వప్రయ
త్నతః॥ ౧౭॥ నిష్క్రమ్యత్న స్సతో రాజానిపసమునుమః క్షితః। తివ క్రమపూర్ణవదనం పతితం పాద
మూలయోః॥ ౧౮॥ ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ నైవిద్యస్వావాహవిభీషణః॥ శ్రీభగవాన్ అయం మనోహారోదే

పః పరీతస్సహ్యకన్యయా ॥ ౧౯ ॥ చంద్రపుష్కరిణీ చేయం పావనీ శ్రమనాశినీ। అయం చ భక్తిమార్గ
రాజా ధర్మవర్మా సదా మయి ॥ ౨౦ ॥ ఇమే చ మునయః పుణ్యా వసంత్యత్ర వికల్మషాః। అత్రైవ వస
మిచ్ఛామి లంకాం గచ్ఛ విభీషణ ॥ ౨౧ ॥ పురావృత్తమిదం చాత్ర శ్రోతుమర్హసి రాక్షస। వింధ్య
౪౦ పాదే మహానద్యస్సర్వాస్సమ్మోదితాః పరాః ॥ ౨౨ ॥ తత్రాజగామ గంధర్వో విశ్వావసురితి శ్రు
తః। స ప్రణామాంజలిం కృత్వా దక్షిణాం దిశమాస్థితః ॥ ౨౩ ॥ తతో వివాదస్సంభూతో నదీనాం త
త్ర రాక్షస। మమ ప్రణామమకరోన్మహ్యమితి వై మిథః ॥ ౨౪ ॥ సముద్రం దక్షిణం గత్వా స గంధ
ర్వపతిః ప్రభో। ప్రాబోధయత్పద్మనాభం సహస్రైర్మాసి సంయుతః ॥ ౨౫ ॥ అనేన చోత్తరే పా

గంగాకావేర్యోః పరస్పరమాధిక్యవివాదః

ర్శ్వే నివృత్తశ్చోత్తరాం దిశమ్। పునః ప్రణామమకరోన్నానాం తత్ర గాః ॥ ౨౬ ॥ తస్యా యాన స
సృతం కస్యాశ్చిత్యుక్త్యో యాధికా త్రపః। తస్యై కృతప్రణామోహమిత్యుక్త్వా పరియయా
నః ॥ ౨౭ ॥ ఆధిక్యం ప్రతి సర్వాసాం తాసాం వాదో మహానభూత్। వాహామిత్యేవ వై సద్యస్తత్ర తే
న విశ్రమః ॥ ౨౮ ॥ గంగాయాశ్చైవ కావేర్యా న విశ్రాంతిస్తదాభవత్। వాదశ్చ సుమహానాసీన్న
న్యోన్యాధిక్యకారణాత్ ॥ ౨౯ ॥ సదనం బ్రహ్మణో గత్వా పృచ్ఛతాం పరమేష్ఠినమ్। గంగాధికా
స సందేహ ఇత్యువాచ ప్రజాపతిః ॥ ౩౦ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా దుఃఖితా చేయం కావేరీ సహ్యపర్వతే। తప

సాతో౽పయుక్తా స బ్రహ్మన్ రాక్షసేశ్వర। ౩౧॥ గంగాధిక్యమప్యంతీ చిరకాలం పరిష్వరా। త

స్యైవ వరం దదౌ బ్రహ్మ గంగాసామ్యం మహామునే। ౩౨। ఆధిక్యం చ మయా ధాతుం న శక్యం తే౽థ

—[*] శ్రీరంగానుగ్రహాత్ కావేర్యా గంగాపేక్షయాధిక్యమ్ [*]—

రంగో౽బ్రవీత్। సారక్షేత్రే తు కావేర్యాం సంస్థాప్య ప్రతిమాం మమ॥ ౩౩॥ చిరమారాధయామాస వ

రోదత్తస్తదా మయా। నాస్తుత్వా ప్రణిపత్యాహ కావేరి మాం పరిష్వరా॥ ౩౪॥ దేవత్వదంఘ్రి

సంబంధాద్గంగా మత్తో౽తి చ్యవ। గంగాసామ్యం మయా లబ్ధమాధిక్యం న కదాచన। ౩౫॥ తస్యైవ

రమదాత్తత్ర కావేర్యై … మలేక్షణః। మత్సంబంధ్యవం తస్య మహాత్మ్యం కేన సాధ్యతే॥ ౩౬॥

తథాపి మత్ప్రసాదేన గంగాయా హ్యధికా భవ। త్వత్సంబంధాయ తే దేవీ త్వం మద్ధ్యే ధామ మామ

కమ్। ౩౭। అగమిష్యసి రంగాఖ్యం తత్ర నిత్యం వసామ్యహమ్। గంగాయాశ్చాధికా భూయా నిత్య

యోగాన్మయా సహ॥ ౩౮॥ ప్రతిజ్ఞాతం మయా పూర్వమిత్థం రాక్షసపుంగవ। తవాభిముఖమేవా

త్ర శయిష్యే౽హం విభీషణ॥ ౩౯। గచ్ఛ లంకాం మయా దత్తాం భుంక్ష్వ రాజ్యమకంటకమ్॥ శ్రీరుద్రః॥

ఇత్యుక్తో దేవదేవేన రంగధామ్నా విభీషణః। ౪౦॥ పాదయోః ప్రణిపత్యాహ ప్రాంజలిః ప్రశ్ర

౮౫ —[*] విభీషణకృత భగవత్పాదప్రపతనమ్. [*]—

యావనతః। విభీషణః। యద్యయం స్వవశా మత్తే దేవ జగత్పతే౽ర ॥ అవమత్యైవ వత్సాన్ స

ము ి శా్వనుత్స ృహ్మ త్స షీ ॥ శ్రీభగవాన్ ! కర్మ స్మహాముమష్యాణాం హితాయ చ్చాత్మ
నా మయా ॥ ౨౧ ॥ ఛవి భ్రత తె స్తేషాంకరిష్యామిహి తాహితమ్ ॥ త్వమూనసహానవ స్త్వ్యంమను
షైశ్య రాజ సేశ్వర ॥ ౨౨ ॥ తవస త్వంహి రామేణాలంకారాజ్యః విభిషణ। ఆయుశ్చవరమంద త్తమై
౪౨ శ్వర్య మతులం ఫ వి ॥ ౨౨ ॥ అననా నేన్యకల్ప శ్యము యూసహావిభిషణ। ఉపేష్యసి బ్రహ్మలోకం పున
లకాం కాంన మేష్యసి ॥ ౨౪ ॥ ద్విపరార్ధావసానేత్వం మయూపహావిభిషణ। ప్రయాస్యసి పరంలోకం
సర్వప్రళయవర్జితమ్ ॥ ౨౬ ॥ విభిషణః ॥ ఆయు రారోగ్య మైశ్వర్యమన్యత్స్వ చ మే ప్రభో। దత్తం
రామేణ దేవేశముక్తిస్సం ప్రార్థితా మయా ॥ ౨౭ ॥ తే స్థంరంగధామైత ద్దత్తమేవదయాళునా।
ముచ్యేయంకథమేతస్మాత్ సంసారాత్త్వ త్స్వమే ॥ ౨౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ పాలయంతో మమైవాజ్ఞా
—[*] భగవత్సాంత్వ్వ్వితవిభిషణస్య లంకాగమనం. [*]—
మృపయశ్చ ముముక్షవః। భోగార్థినశ్చ పురుషా భోగినోయేసు రాసురాః ॥ ౨౯ ॥ యజ్ఞైనతపసా
దానైరన్యైశ్చ శుభకర్మభిః। ప్రీతింమమైవకుర్వంతి మదాజ్ఞాపరిపాలకాః ॥ ౩౦ ॥ రాజ్యంకురుష్వ
ధర్మేణమద్దత్తం రాజసేశ్వర। మాంధ్యాన్ మాత్వేకీ యూచ్చ దేశే మేనం వ్రజ తుష్టే ॥ ౩౧ ॥ మామై
వానుస్మరవదాత్వామహం వంస్మరామిచ। ఉపాయమపవర్గస్య రహస్యమపి మే శృణు ॥ ౩౨ ॥ స
ర్వకర్మాణి సంత్యజ్య సర్వకర్మఫలాని చ। శరణం మాం ప్రపన్నస్య సర్వబంధవిముక్తయే ॥ ౩౩ ॥ శ్రీరు

ద్యౌ॥ ఇత్యుక్తో లోకనాథేన లంకానాథో విశారద। ప్రణమ్య దేవం బహుశః ప్రయయౌ స్వాం పురీం తదా॥ ౫౮॥ తే విమానం రాజా ధర్మవర్మా సహద్విజైః। వవ్యూహవిధానమకరోద్దివ్యోత్సవం తత్ర వ్యమాత్రవై॥ ౫౯॥ తదా ప్రభృతి కావేర్యాం శ్రీరంగం ధామ నారద। కల్పాంతస్థాయి సంభూతం విరదృశ్యతే దివ్యవిమానవైః॥ ౬౦॥ ఇతి శ్రీమద్బ్రహ్మాండపురాణే మహేశ్వరనారదసంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యే విభీషణానుగ్రహోనామ నవమోధ్యాయః. * * *

[—] శ్రీరంగక్షేత్రమహిమా. *]—[*

శ్రీమహేశ్వరః॥ శ్రీరంగస్య విమానస్య చతుర్యోజనద్వయే। క్షేత్రే నివసతాం పుంసాం పాతకం నైవవిద్యతే॥ ౧॥ శ్రీరంగయాత్రా శ్రీరంగశాయియాపాచైవ నారద। శ్రీరంగయాత్రా శ్రీరంగదర్శనం చైవ నారద। ॥ ౨॥ ఉత్తారయతి సంసారాన్నిత్యవాసస్సుకింపునః। చంద్రపుష్కరిణీ యత్రసరసీ పాపనాశినీ॥ ౩॥ తత్రస్నానం మనుష్యాణాం సర్వారిష్టవినాశనం। పురాకాశ్యపశాపేన నిస్తేజస్కః కృతో విధుః॥ ౪॥ తత్రైవ యామహాతేజాః ప్రత్యపద్యత నారద। సుజాతశ్చ సుగంధశ్చ పున్నాగస్సతత్రితిష్ఠతి॥ ౫॥ పురా చంద్రమసా రాజ్ఞా ప్రతిష్ఠాప్య వివర్ధితః। తందృష్ట్వా ముచ్యతే పాపైః స్పృష్ట్వా లక్ష్మీమవాప్నుయాత్॥ ౬॥ జ్ఞానవాన్స్యాత్ప్రమాల్యావ తస్మాత్తమభివాదయేత్। తస్మాత్ స్నానంకృతం దానం జపోహోమస్తథార్చనం॥ ౭॥ పితౄణాం పిండదానం

చనుహాదక్షయమాచ్యతే। పారాశర్యోచుతాతేజా సత్రి స్తేగవిన త్తమ॥ ౮॥ పుష్కరః పుష్క-
రాక్షశ్చ కుముదః కాలఏవచ। శ్రీవిష్ణుపార్షదా హ్యేతే తీర్థం రక్షంతి సర్వదా॥ ౯॥ వాసుదేవేతి దేవ
స్యతత్ర నామ పఠ్యతే। గణాధాధంవవ స్య [illegible] స్నాత్వా చమ్యాయథావిధి॥ ౧౦॥ కీర్తయిత్వా వా

౪౪

తత్తీర్థానాం దేవతాగణాధిపాదికథనం.

సుదేవం మంత్రమేతదుదాహరేత్। అశేషజగదాధారశంఖచక్రగదాధర॥ ౧౧॥ అనుజ్ఞాం దేహి
మే దేవయుష్మత్తీర్థనిషేవణే॥ శ్రీగర్భః ఇత్యుక్త్వా మూలమంత్రేణ సూక్తేన పురుషస్య వా। ౧ త్రి
స్నాత్వా సంతర్ప్య దేవం వాసుదేవేతి నామకః। ఋషిచంద్రమసం దేవం గణాధాధంతథైవచ
౧౩॥ దత్వాభ్యర్చ్య త్రిశో దానం సర్వపాపాపనుత్తమే। తిలదానం విశేషేణాత్ర సిద్ధే శేషాశస్యతే।
౧౪॥ తత్ర స్నానం చ దానం చ సర్వపాపప్రణోదనం। పురుస్తాత్తస్య తీర్థస్య బిల్వతీర్థం మహామునే॥
౧౫॥ కృతాపరాధో దేవస్య పురా వై గోనిగ్నునే। ఉశ వాకీలతచ్ఛాయా తైర్యత తే పేము హత:॥
౧౬॥ బిల్వ ప్రతిష్ఠాపిత స్తత్ర శ్రీకంచద్వర్గ్ణ త్॥ తత్ర ద్విర్భ్రా [illegible] జ్ఞేయో దేవతాచక్రవిష్ట్వ
యం॥ ౧౭॥ శ్రీనివాసేతి దేవస్య తత్ర సంక్రీయతే। కుముదో గణనాథశ్చ తస్య తీర్థస్య రక్షకః।
౧౮॥ తత్రాపి జలం జ్ఞేయం మిరణ్యాం చమి వతిః। అనహ్యో [illegible] చారాంశ్చ కుమతేశ్వ కేశవ॥
౧౯॥ అసచ్ఛాస్త్రాన్యహం పూర్వ మాజ్ఞా రూపర మేష్ఠినః। ఆగ్నేయ్యాం దశతీర్థస్య జంబుప్రపతి

మా·మః ॥ ౨౮॥ అనచ్ఛాస్త్రీణ్యాహంస్రాన్వ మజ్ఞయూపరమేష్ఠినః। అతఏవ తత్రచ్ఛాంత్యైత
పఃప మదుశ్చరం॥౨౯॥ అహిర్బుధ్న్య ఋషిస్తత్ర దేవతామాహేశ్వరమ్మః। సునందో గణనాథ
శ్చైవ సుదేవస్యగాచ్యుతః॥౨౦॥ ధాన్యం ప్రదేయం తత్త్రైవ హ్యచ్యుతః ప్రీయతామితి। భక్త్యాప
రశిచారాసక్షిలార్ సహ తేతత్ర ద్విహరిః॥౨౩॥ తత్ర స్నానంచ దానంచ హ్యన్నదోషాపనోదనం। తతో
దక్షిణతో వృక్షస్తిష్ఠత్యశ్వత్థ ఉచ్ఛ్రితః॥౨౪॥ గత్వాహల్యాంత స్తేనేతత్ర దేవశ్శత క్రతుః ఋషి
సుగౌతమో నామ దేవతావలయోనః॥ ౨౫॥ అనంతో నామ దేవస్య తత్రతీర్థే ప్రస్య తేనంద స్తు
తసత్తీర్థ్యస్యరక్షకో గణనాయకః॥౨౬॥ వస్త్రదానం విశేషేణ అనంత ప్రియతామితి। కన్యాదానం
ప్రశంసంతి భగవత్ప్రీతయే త్రత్రవై। అగమ్యాగమనాత్పాపాత్తత్ర స్నాత్వా విశుధ్యతి।౨౭ తతో
దక్షిణతః పశ్చాత్పలాశస్తిష్ఠ ద్రుమః। గుహో నామ మనుత స్తత్ర తపసా శక్తిమా స్తథా॥౨౮
అహిర్బుధ్న్య ఋషిస్తత్ర దేవతాషణ్ముఖో గుహః। గోవిందేతి హరేర్నామ దక్షస్తు గణనాయ
కః॥ ౨౯॥ గోః ప్రదేయా విశేషేణ గోవిందః ప్రియతామితి। తత్ర స్నానంచ సదానంచ సంసర్గాఘవి
నాశనం॥౩౦॥ ప్రతీచ్యాం దిశి పున్నాగో విద్యతే పాదపోత్తమః। గత్వా తు కృత్తికాః పూర్వం తత్ర
దేవో హుతాశనః॥౩౧॥ తద్దోషశాంతయే తే పేతపః పరమదుశ్చరం। ఋషిర్మరీచి స్తత్రోక్తో దే
వతా హవ్యవాహనః। ౩౨ (శ్రీప) ర్నామ దేవస్య సుభద్ర స్తీర్థరక్షకః। ఘృతం ప్రదేయం తత్త్రైవ

ప్రీశానిశ్రీపతిస్స్వయం ౩౧ ౹ రదాకృతా తస్యాం త్రిస్నా తాం స్వతి ౹ గణేశ్వరగతఃప
శ్చ స్వసుఖో ప్రముఖశ్చేతి॥ ౩౭॥ బృహస్పతిస్స్వయం స్వత్ర దేవ తాపాంపుణ్యాహాః ౹ దేవ
నాథస్సహస్రాక్షో నామవిఘ్నస్య సాధనః॥ ౩౪॥ చండకో హోమాదిష స్యతిర్దస్య రక్షకః ౹ తత్ర
౪౬ వాసః ప్రదాతవ్య తోయమాయుర్వివృద్ధయే ౩౬౹ తత్తస్నాత్వా రశ్శుద్ధ్యై స్తోవధాత్రే
వదాన పికవంబస్తత్కే కృత్వుతుత్తమోనామ స్వైహారిః॥ ౩౭॥ ఇయూజనక స్తుతసతస్యా స్వ
చ్యతే౹ దేవతాప స్యయోనిశ్చగరుడ స్వత్రపాలకః॥ ౩౮॥ తత్ర పిష్టం ప్రదాతవ్యమన్నమారోగ్య
వృద్ధయే౹ ప్రతిగహ తాత్స్వాహా త్తస్నాత్వా విశుద్ధ్యతి॥ ౩౯॥ తత్ర ఉత్తరతః పూర్వమాప్రో
స్సిష్ఠతి పాదపః౹ ఋషిర్వసిష్ఠస్తత్రోక్తో దేవతా చదివాకరః॥ ౪౦॥ హృషీకేశేతి దేవస్యత తత్రే
ప్రశస్యతే ౹ విష్వక్సేనో మహాతేజా స్తస్యతీర్థస్య రక్షకః॥ ౪౧॥ భూమిదానం ప్రశంసంతి సర్వనా
మార్ధ్యవృద్ధయే౹ మాతాపితృకృతాత్పా పాత్తత్రస్నాత్వా విశుద్ధ్యతి॥ ౪౨॥ సర్వత్రైవ ఋ
షి దేవమథ దేవంగణాధిపమ్బ్రాహ్మణాంసూర్య ... కుంరాఘవ చవిశేషణమ్॥ ౪౩॥ ఉదకాం
జలిభిస్సమ్యక్ మాంచ తాంచైవ తర్పయేత్ జపహోమాది ... దానంతథా బ్రాహ్మణతర్పణ
మ్॥ ౪౪॥ తత్తన్నామ్నా హరేః కుర్యాత్తత్ప్రీత్యై నాశిషం చ రేత్ ౹ వాచయేద్బ్రాహ్మణాంస
తత్ర తత్ప్రీత్యా శిషం బుధః॥ ౪౫॥ సర్వత్రైవ చక్రా వేద్యాం ... చవిశేషతః ౹ స్నానకాలే జపే

స్మృత్రం సామశాఖాసుకీర్తితమ్॥౪౬॥ యద్ధిక్షేత్ర దుష్కృతం యచ్చకించిద్వ్యాభిరితం యస్నానసం
వాచికంవా ప్రసక్త్యః పునీహిపయసాష్ఫ్యతేన వేరకస్యేనమశర్మయచ్ఛ॥౪౭॥నారాయణీయశా
ఖాయా దృష్టమ్ శైవం వేదసాన్వయం । ప్రియకృత్స్నపృష్ఠకవ్రయా పుంసాపాపాపనుత్తయే॥
౪౭౮॥అష్టతీర్థసమేపేతామప్పష్మర్శ్శోపశోభితామ్॥జుష్టాంచవిష్ణునాఘన్యాం చంద్రపుష్కరిణీం
శుభాం॥౪౯॥ దృష్ట్వాస్పృష్ట్వాతథాస్నాత్వాపీత్వాసంప్రోక్ష్యవాపునః।కథయిత్వాతథాశ్రు
త్వాముచ్యతే ర్వకిల్బిషైః॥౫౦॥అశ్వత్థాపిప్రదేశేషుయత్రకుత్రజలాశయే। చంద్రపుష్కరిణీం
త్యక్త్వాస్నాత్వాతీర్థఫలభాగ్భవేత్ ॥౫౧॥ ఏతానిసప్తతీర్థానిఏకాహేనప్రదక్షిణమ్ । స్నా
త్వాప్రణమ్యరంగేశ పునాతిశపూరుషమ్॥౫౨॥ ఏకాదశ్యాముపోష్యైవద్వాదశ్యాంస్నాన
మాచరేత్॥ తారయేదాత్మనోవంశాత్సప్తసప్తచసప్తచ॥౫౩॥ ఏతేషుపిండదానేనగయాశ్రా
ద్ధేనసమ్మతమ్।అపిగోగ్రాసమాత్రేణ మోదంతేపితరోదివి॥౫౪॥ ఏతచ్ఛ్రీరంగమాహాత్మ్యంనామ

—[*] శ్రీరంగమాహాత్మ్యఫలశ్రుతిః. [*]—

యో కృంతనారద। ఏతావదేవ కర్తవ్యం శ్రోతవ్యంచమహామునే॥౫౫॥ అవిరామం త్రిభృత్యే

తదాకల్పాంత శేషతః। ఏతచ్ఛ్రీరంగవృత్తాంతం కచ్చిత్సమ్యక్ఛ్రుతంత్వయా॥౧౬॥ కచ్చిన్నష్ట
నసితోఽర్థశ్చసందేహోవిగతస్తవ। కచ్చిజ్జ్ఞాతంభగవతోవ్యాప్తంవిష్ణోర్మహామునే॥౧౭॥ నార
దః॥ నమోఽస్తుతేమహాదేవ కృతకృత్యోఽస్మిసాంప్రతం। సర్వజ్ఞస్త్వందయాళుశ్చ తస్మాదేతత్త్వ
 యోదితమ్॥౧౮॥ శ్రుతమేతదశేషేణ హ్యైకాగ్రేణచేతసా। శ్రోతవ్యంనాస్యదస్తీహనునుస్తు
భ్యంనమోనమః॥౧౯॥ శ్రీమహేశ్వరః॥ యఏతద్రంగమాహాత్మ్యం వైష్ణవేష్వభిధాస్యతి। సవిష్ణు
ప్రియఇత్యాహుస్సర్వకామఫలప్రదమ్॥౨౦॥ యఏతత్కీర్తయేన్నిత్యం పర్వణిపర్వణి। అ
ష్టోత్తరస్యయజ్ఞస్యఫలమాప్నోతిపుష్కలమ్॥౨౧॥ మత్స్యోదధివిశేషేణ సన్నిధౌవామురద్వి
షః। వైష్ణవానాంసమాజేవాకీర్తయిత్వాసుఖంభవేత్॥౨౨॥ నాస్తికాయనవక్తవ్యంనాభాగవ
తసన్నిధౌ। చాతుర్మాస్యేవ్యాఖ్యాంచ యోభ్యసూయతి। నచశూద్రాయవక్తవ్యం య
త్నేనధనకాంక్షయా॥౨౩॥ నాలసాయపిసాదాయనాసూయాయవిశేషతః। నవక్తవ్యంనవ
క్తవ్యంనవక్తవ్యంమహామునే॥౨౪॥ శ్రోతవ్యముద్విజశ్రేష్ఠాద్విష్ణుభక్తాద్విపశ్చితః। జితేంద్రి
యాజ్జితక్రోధాన్నిస్పృహాన్నిరుపద్రవాత్॥౨౫॥ శ్రుత్వాతద్రంగమాహాత్మ్యంవిష్ణుభక్తోవిమ
త్సరః। జిత్వాక్రోధంచకామంచవిష్ణుమాప్నోతిశాశ్వతమ్॥౨౬॥ పరఇత్థంశ్రుణ్వంస్తథావిప్రోవి
దుషామగ్రణీర్భవేత్। క్షత్రియోలభతేరాజ్యంవైశ్యశ్చధనసంపదః॥౨౭॥ శూద్రోపిభగవద్భ

క్షేత్రం సాధకో విజయీ యుధి। గర్భిణీ జనయేత్పుత్రం కన్యా విందతి సత్పతిమ్ ॥౬౮॥ శృణ్వన్ పఠన్ హి సకలం
ఖిల బిభ్రత్ రంగమాహాత్మ్యముత్తమమ్। స తాన్ శుభాన్ భోగాన్ భుక్త్వా యాతి తద్విష్ణోః పరమం పదమ్ ॥౬౯॥
ఇతి శ్రీమత్పాద్మే బ్రహ్మాండపురాణే శ్రీమన్నారద సంవాదే శ్రీరంగమాహాత్మ్యే నవతీర్థప్రభా
వవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ సనత్కుమార ప్రోక్త బ్రహ్మోపదిష్ట శ్రీరంగమాహాత్మ్యమ్ ॥

సనత్కుమార ॥ కర్పూరీకృత కాంకణ్యాంక కస్తూరీతిలకాంకితం। విస్తులం రంగలయమస్తు
మే మంగళం హే। తాత శ్రీరంగమాహాత్మ్యప్రభావో రంగశాయినః। విష్ణ ప్రియతమ స్తథా త్సెం
క్షేత్ర వాసస్య వై ఫలమ్ ॥౧॥ త్వం సమ్యక్ వ్యాఖ్యాతం తత్ తృప్తిర్ద్యాపి నాస్తి మే। అతః ప్రసీద
లోకేశ దాసే మయి కృపానిధే ॥౨॥ యేన సద్ధిర్వృద్ధిశ్చ దీర్ఘం చాయుర్వా రోగ్యం పా। నిశ్శ్రేయసం
చ జాయేత తాద్ర్గంధం వద ప్రభో ॥౩॥ ॥ బ్రహ్మ ॥ సాధు పృష్టం త్వయా పుత్ర లోకానుగ్రహకామ్య
యా। హా ప్రియమాణాం హి మతిర్థన్యా భవతి సర్వథా ॥౪॥ అతస్త్వం సావధానేన శృణుష్వేదం
సనాతనమ్। ధర్మో హ్యస్మ విధిన్యాయము క్తః ప్రథమసాధనమ్ ॥౫॥ రహస్యం ధర్మ ఇత్యేతదాఖ్యా
తం పూర్వమాత్మజ। ఇదానీమాదరాధిక్యాత్ తజ్జ్ఞాత్వా వదామి తత్ ॥౬॥ ఉక్తం హి సహ్యజా
మధ్యే చంద్రపుష్కరిణీ తటే। సర్వలోకాన్ స్పృశం తీరం గనద్యా తివిస్తృతమ్ ॥౭॥ తాదృశం రంగ
నగరం సురాసుర సమావృతమ్। ప్రదక్షిణీకృత్య నరః పరాం గతిమవాప్నుయాత్ ॥౮॥ అగ్నిష్టోమస

• ప్రణావాజపయోళ అ..చ।యన్తు.ల తన్నమాహాత్మ్యం శ్రీరంగసద్మప్రదక్షిణాత్ ॥౯॥ యస్యశ్రీరంగ
సదనేసర్వదేవగణాశ్రయే।ప్రదక్షిణానుతిర్జాతాప్రసన్నాస్సర్వదేవతాః॥ ౧౦॥ అనేనదీ..నామా
యుష్యంరాజ్యలక్ష్మీరపాగతా।సుపుత్రపౌత్రలాభశ్చజాయతేనాత్రసంశయః॥౧౧॥ సత్యంస
.ంత్య పునస్సత్యముద్ధృత్య సజముచ్యతే। ప్రదక్షిణాత్పరోధర్మోనాస్తిశ్రీరంగశాయినః॥౧౨॥
యశ్శ.ద్ధాభ కిప యుక్తోరంగధామప్రదక్షిణే।కరోతి.పతంప్రజ్ఞాం నతునారాయణస్సృ..
తః॥౧౩॥ ..ప్రకాలేవిభాగోస్తి ంగధామప్రదక్షిణే।ఏతస్యపుత్రమాహాత్మ్యంనశక్యంవర్ణితుం
మయా ॥౧౪॥ యమశ్చకింకరాన్ప్రా. రంగక్షేత్రప్రభావవిత్।శృణుధ్వంకింకరాస్సర్వే రహా
స్య మమభాషితమ్॥ ౫॥ యస్స్వ..రంగనకనేప్రకర్షణాపరోనరః। తస్యక్తాంచనర్శేపా..
దుద్వంప్రణతింసదా॥ ౬॥ ఇతినామాన్మర్థవిత్ప్రత్రయమోవదతినిత్యశః।అహాందేవాశ్చసాధ్యా
శ్చఋషయఃపితరస్సదా॥౭॥పసచ్చతథాచాన్యేనిత్యందాననసంఖ్యయా।ప్రదక్షిణంరంగధా
మ్నః కుర్వంతిశ్రద్ధయాయుతాః॥౧౮॥బ్రహ్మహత్యాబుర్తి, ణత్యా స్త్రీహత్యా నిరతోపివా।
ప్రదక్షిణాద్రంగధామ్నస్సద్యశ్శుద్ధిమవాప్నుయాత్ ॥౧౯॥ ఇదమేవపురాలక్ష్మీఃకృపాసంతుష్ట
మానసా।ఏకాంతవమప దేవంపప్రచ్ఛజగదీశ్వరం॥ ౨౦ దేవదేవభవాంభోధామగన్నాంతక్షిణా
తేజసామ్।కథంవాపరమఃపా) ప్తిఃకో ధర్మోమాంకుర్దోషవేత్। ౨౧।యోమస్థ్యానేలఘుతరఃఫల

ప్రాప్తిర్మహీయసీ । దాదృశం ధర్మమాచక్ష్వ మకౌతూహలసంహతే ॥ ౧౨ ॥ ఇతివిజ్ఞాపితో దే-
వ్యా ప్రత్యువాచ జగత్ప్రభుః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ శృణు దేవి ప్రవక్ష్యామి రహస్యం ధర్మముత్తమమ్ ॥
౧౩ ॥ యేన సంసారమగ్నోపి మయి లోకే సమేధతే । మమ ప్రియంగిరే యో వా త్రైకిలసుందరీ ॥
౧౪ ॥ తద్దర్శనసమస్కార ప్రదక్షిణవిధిస్తదా । దర్శనే కైతై స్త్రీభిర్నరైర్మమసాయుజ్యమాప్ను-
యుః ॥ ౧౫ ॥ ఏతేషు రంగగేహస్య ప్రదక్షిణవిధిర్మహాన్ । యేన ప్రవర్తితో ధర్మః పూర్వస్మిన్ జన్మ
సప్తకే ॥ ౧౬ ॥ మయి యస్య స్థిరా భక్తిస్తస్య లభతే సదా । భక్తిశ్రద్ధాసమేతో యో మమ ధామ
పరిదక్షిణమ్ ॥ ౧౭ ॥ పదే పదాంతరం గత్వా కరే చలనవర్జనం వాచా స్తోత్రం మనో ధ్యానం చతు-
రంగప్రదక్షిణమ్ । ఆసన్నప్రసవా నారీ నీరపూర్ణ ఘటం యథా ఊర్ధ్వం వహంతీ శనైర్యాతి తథా కు-
ర్యాత్ ప్రదక్షిణమ్ ॥ ౧౮ ॥ మానుషస్య విమానస్య యః ప్రదక్షిణమాచరేత్ । సపుమాన్ స్యాగరా-
విష్టస్సార్వభౌమపతిర్భవేత్ । ఇత్థం ప్రదక్షిణం కుర్వన్ సురకాంతాసమావృతః । ఇంద్రస్యార్ధా-
సనారూఢో భవత్యానందనిర్భరః । దివ్యాన్ భుక్త్వా మహాభోగాన్ పశ్చాద్దేవర్షిపూజితః ।
బ్రంహలోకం సమాసాద్య పరమానందనిర్భరః । స్వయం వ్యక్తేతి ధాకుర్వన్ గరుడాదిభిరర్చితః ।
సర్వబంధవినిర్ముక్తో మమ లోకే సమేధతే । ఆదితోస్మిన్ స్వయం వ్యక్తే క్షేత్రే శ్రీరంగనిలయే ప్రియే । ని-
త్యమష్టోత్తరశతం చతుర్వింశతి రేవ వా ॥ ౨౦ ॥ ప్రదక్షిణం యః కురుతే రాగయత్యపి మానవః ॥ ప్రపు

భిః। మమ లోకనసాన్నిధ్యం ప్రత్యహంనిర్భరః।౩ ॥ కీర్తయేన్నియమాన్నార్థవర్తతేచసుఖీ
భవేత్ ।ఏకంవాద్వితీయం వాపిమమ ప్రదక్షిణమ్।౩౨॥ కృత్వా సకలలోకానాంప్రదక్షి
ణాఫలంలభేత్ యస్తు ద్వాదశసంఖ్యం తు మమ ప్రదక్షిణమ్।౩౩॥ అనాద్యాదశసంఖ్యస్యమ
నోల్లక్షజపాత్ఫలమ్।అల్పభ్యతేతిబాహ్నేతథాకారయితానరః॥ ౩౪॥ చతుర్వింశతిసంఖ్యాం
తురంగధామప్రదక్షిణామ్। గాయత్రీకోటిజపతోయత్ఫలం సమవాప్నుయాత్ ॥ ౩౫॥ అష్టోత్తర
శతంయస్తుకురుతేకాయత్యపి। మదంశపవమర్త్యోసౌనపూజ్యోబ్రహ్మవాదిభిః ౩౬॥ అత్యమ
ర్త్యదయాధిమణః ఏకైకేనైవచమోదృశః।నిత్యానుష్ఠోత్తరశతంచతుర్వింశతిగేనవా॥ ౩౭॥ ప్రదక్షి
ణంయఃకురుతేకాయత్యపివాసరః।విభూతియుగ్మాదత్వాపితృప్తిర్నమేభవేత్ ॥ ౩౮ ॥
ఇతిలక్ష్మీర్జగన్నాథోరమాస్యార్ధంసమాదిశత్।తస్మాచ్ఛ్రేయోర్థిభిఃపుంభిఃకార్యంరంగప్రద
క్షిణం॥౩౯॥ఇతిశ్రీబ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారద సంవాదేశ్రీరంగమాహాత్మ్యేశ్రీది
వ్యవిమానప్రదక్షిణవైభవంనామ ఏకాదశోధ్యాయః. ** కావేరీమధ్యగతాంకాలేకాలేనగతు
వాసవః। శ్రీరంగనాథోజయతాత్శ్రీరంగశ్రీశ్చవర్ధతామ్। సర్వదేశదశాకాలేష్వవ్యాహతపరా
క్రమః। రామానుజార్యదివ్యాజ్ఞావర్ధతామభివర్ధతామ్. ** సమాప్తశ్చాయంగ్రంథః. **